

Kultur- och fritidsnämnden

## Kallelse

<b>Nämnd</b>	Kultur- och fritidsnämnden
<b>Datum och tid</b>	2022-06-02, kl.13.00
<b>Plats</b>	SR Gräsö, kommunhuset, Stångörsgatan 10 Östhammar
<b>Sekreterare</b>	Kersti Ingemarsson
<b>Ordförande</b>	Jonas Lennström (S)

## Ärendelista

1. Val av justerare	2
2. Fastställande av föredragningslista	2
3. Kvinnojouren Frejas verksamhet 2022 Representanter från Freja, kl. 13:05 – 13:35	3
4. Heltid som norm Birgitta Kraft, kl. 13:35 – 14:00	4
5. Investerings- och utrustningsbidrag våren 2022 Peter Jansson, kl. 14:00 – 14:15	5
6. Biblioteksplan för Östhammars kommun 2023-2026 Barbro Gräåhs och Karin Hultman Angnér, kl. 14:30 – 14:45	6
7. Införande och finansiering av Dans för hälsa – Dans utan krav	7
8. Tertialrapport för kultur- och fritidsnämnden Elin Dahm, kl. 15:05 – 15:20	8
9. Uppföljning av internkontroll 2021 Elin Dahm, kl. 15:20 – 15:35	9
10. Internkontrollplan 2022 Elin Dahm, kl. 15:35 – 15:50	10
11. Friluftspolitiskplan för Östhammars kommun 2023-2024 Caroline Henning, kl. 15:50 – 16:05	11
12. Informationsärende Råd för social hållbarhet Caroline Henning, kl. 16:05 – 16:20	13
13. Information från kommunförvaltningen Elin Dahm och Caroline Henning, kl. 16:20 -	15
14. Delegationsbeslut för perioden mars - april 2022	16
15. Anmälningsärenden	17

Kultur- och fritidsnämnden

- 1. Val av justerare**
  
- 2. Fastställande av föredragningslista**

Kultur- och fritidsnämnden

**Dnr KFN-2022-47**

### **3. Kvinnojouren Frejas verksamhet 2022**

#### **Förslag till beslut**

Kultur- och fritidsnämnden har tagit del av informationen och tackar för densamma.

#### **Ärendebeskrivning**

Representanter från Kvinnojouren Freja besöker kultur- och fritidsnämnden för en presentation om verksamheten.

Kultur- och fritidsnämnden

**Dnr KFN-2020-200**

**4. Heltid som norm**

**Förslag till beslut**

Kultur- och fritidsnämnden tar del av informationen.

**Ärendebeskrivning**

Information om resultat av pilotprojektet Heltidsresan i Gimo.

**Beslutsunderlag**

Information ges under sammanträdet.

**Ärendets behandling**

Kultur- och fritidsnämnden 2021-02-18, § 2: Kultur- och fritidsnämnden godkänner pilotprojektet i likhet med Socialnämnden och Barn- och utbildningsnämnden.

Kultur- och fritidsnämnden har fått information 2021-06-03 § 31 och 2021-10-07 § 51.

**Beslutet skickas till**

Sektor verksamhetsstöd, HR: Lisa Karbelius och Birgitta Kraft

Kultur- och fritidsnämnden

## Dnr KFN-2022-18

### 5. Investerings- och utrustningsbidrag våren 2022

#### Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden fördelar investerings- och utrustningsbidrag enligt XX. (Bilaga)

#### Ärendebeskrivning

Investerings och utrustningsbidrag kan sökas enligt Kultur-och fritidsnämndens föreningsbidragsnormer två gånger per år. Årsbudget är 250 000 kr, nio föreningar har inkommit med ansökningar vid denna utlysning. Kultur- och fritidsnämnden ska besluta om bidragen.

#### Beslutsunderlag

Sammanställningar av ansökningar KFN-2022-18 presenteras på sammanträdet  
Bidragsnormer [Föreningsbidrag - Östhammars kommun \(osthammar.se\)](https://osthammar.se)

#### Beslutet skickas till

Berörda föreningar  
Åsa Grandelius

Kultur- och fritidsnämnden

## Dnr KFN-2022-72

### 6. Biblioteksplan för Östhammars kommun 2023-2026

#### Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden godkänner förslaget till biblioteksplan för Östhammars kommun och skickar det på remiss till kommunens övriga nämnder.

Remisstid: 7 juni – 12 september 2022.

#### Ärendebeskrivning

Enligt bibliotekslagen ska kommuner anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet. Biblioteksplanen är ett strategidokument för långsiktig utveckling av en kommuns biblioteksverksamhet. Med biblioteksplan avses en plan som anger verksamhetens inriktning och omfattning samt bibliotekets roll i den lokala utvecklingen. Utgångspunkten för biblioteksplanen bör vara att den är en gemensam angelägenhet för alla politikerområden. Biblioteksplanen antas av kommunfullmäktige.

Organisationerna för folkbiblioteken och skolbiblioteken i Östhammars kommun har i samverkan arbetat fram ett förslag till en ny biblioteksplan som föreslås gälla för perioden 2023 – 2026. Planen bör skickas på remiss till kommunens övriga nämnder innan den antas i kommunfullmäktige.

#### Beslutsunderlag

Biblioteksplan för Östhammars kommun 2023–2026

#### Beslutet skickas till

Beslut och remissinformation distribueras av nämndsekreterare till:

Bibliotekschef Barbro Gräåhs  
Verksamhetschef Elin Dahm  
Sektorchef Ulf Andersson  
Sektorchef Lisbeth Bodén  
Sektorchef Lina Edlund  
Kommundirektör Peter Nyberg  
Kommunala rådet för pensionärer och funktionsnedsatta  
Kommunstyrelsen  
Socialnämnden  
Barn- och utbildningsnämnden  
Bygg- och miljönämnden

Kultur- och fritidsnämnden

## Dnr KFN-2022-73

### **7. Införande och finansiering av Dans för hälsa – Dans utan krav**

#### **Förslag till beslut**

Kultur- och fritidsnämnden ställer sig bakom en fortsatt satsning och ger förvaltningen i uppdrag att återkomma med förslag för finansiering.

#### **Ärendebeskrivning**

Kroppsliga och emotionella symtom såsom huvudvärk, magvärk, stress, oro och nedstämdhet hos ungdomar är ett vanligt förekommande problem. Utöver det individuella lidandet utgör detta en stor samhällelig kostnad samt ökad risk för utanförskap, depression och ångestproblematik. Icke-farmakologiska behandlingsalternativ efterfrågas för att möta denna problembild. I tjänsteutlåtande redogörs bakgrund, syfte, målgrupp, mål, projektorganisation, studie, resultat samt budget.

#### **Beslutsunderlag**

Tjänsteutlåtande

#### **Beslutet skickas till**

Sektor samhälle: Elin Dahm

Sektor bildning: Dag Elfgren, Lisbeth Bodén, Anna Widing

Kommunförvaltningens ledningsgrupp via Peter Nyberg, för fördelning av uppdrag

Kultur- och fritidsnämnden

**Dnr KFN-2022-71**

## **8. Tertialrapport för kultur- och fritidsnämnden**

### **Förslag till beslut**

Kultur- och fritidsnämnden tar del av informationen och godkänner tertialbokslutet. (Bilaga)

### **Ärendebeskrivning**

Kommunförvaltningen i uppdrag att skriva tertialbokslut som komplement till delårsberättelse och årsredovisning. Sett till första tertialets resultat finns det skäl att tro att måluppfyllelsen kommer att bli god 2022. Prognosen pekar även på att nämnden kommer hålla sina budgetramar.

### **Beslutsunderlag**

Tertialbokslut för 2022

### **Beslutet skickas till**

Verksamhetschef Elin Dahm  
Verksamhetschef Sara Ersund



Kultur- och fritidsnämnden

## Dnr KFN-2021-9

### 9. Uppföljning av internkontroll 2021

#### Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden godkänner uppföljningen. (Bilaga).

#### Ärendebeskrivning

Enligt reglemente för intern kontroll ska styrelse och nämnder årligen anta särskild plan för uppföljning av den interna kontrollen. Resultatet av uppföljning av den interna kontrollen ska löpande rapporteras till nämnden.

Kultur- och fritidsnämnden antog 2021-02-18 § 10 internkontrollplan för 2021. Följande processer ingår för 2021:

- Diarieföring
- Föreningsstöd
- Delegation och beslut
- Attestrutiner
- Representation
- Fakturering

#### Beslutsunderlag

Intern kontrollplan 2021  
Redovisning av uppföljning

#### Beslutet skickas till

Verksamhetschef Elin Dahm  
Sektorchef Ulf Andersson  
Kommunstyrelsen  
Revision

Kultur- och fritidsnämnden

**Dnr KFN-2022-69**

**10. Internkontrollplan 2022**

**Förslag till beslut**

Kultur- och fritidsnämnden antar internkontrollplan för 2022. (Bilaga).

**Ärendebeskrivning**

Nämnden beslutar om internkontroll i enlighet med fullmäktiges reglemente. Rapportering ska göras till kommunens revisorer.

**Beslutsunderlag**

Internkontrollplan för KFN 2022, förslag

**Beslutet skickas till**

Sektor samhälle: Elin Dahm, Daniel Andersson, Louise Söderqvist  
Sektor verksamhetsstöd: Andreas Järvenpää, Helen Åsbrink

Kultur- och fritidsnämnden

## Dnr KFN-2021-69

### 11. Friluftspolitiskplan för Östhammars kommun 2023-2024

#### Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden godkänner förslag till Friluftspolitiskplan för Östhammars kommun 2023-2024 och skickar den på remiss till kommunens övriga nämnder och andra lokala och regionala organisationer inom friluftsliv.

Remisstid: 7 juni till 12 september 2022.

#### Ärendebeskrivning

Friluftslivet berör fler av kommunens nämnder, sektorer och verksamheter och därför så finns ett behov av en gemensam plan för arbetet. 2021 godkände Kultur – och fritidsnämnden ett förslag till Friluftspolitiskplan 2022-2023. Planen bestod av en tvåårig tidplan med fokusområden, åtgärder och ansvarsfördelning. I december 2021 gav kommunfullmäktige inspel om att en bredare förankring av planen vore önskvärt. Nu är en projektorganisation tillsatt med styrgrupp, referensgrupp och projektledare och ett nytt förslag på Friluftspolitiskplan har tagits fram med revideringar (enligt nedan), för att skickas på remiss till kommunens övriga nämnder och andra lokala och regionala organisationer inom friluftslivet.

- Förändrad tidsperiod 2023-2024
- Textförändringar med syfte att öka läsbarheten
- Mer detaljerade målformuleringar, med syfte att tydligare beskriva syfte och mål med åtgärderna
- Beskrivning av projektorganisation

#### Beslutsunderlag

Plan för friluftslivet 2022-2023

Friluftspolitiskplan för Östhammars kommun 2023-2024

Följebrev till förslag till Friluftspolitiskplan för Östhammars kommun 2023-2024

#### Beslutet skickas till

Beslut och remissinformation distribueras av nämndsekreterare till:

Sektorchef Ulf Andersson

Sektorchef Lisbeth Bodén

Sektorchef Lina Edlund

Kommundirektör Peter Nyberg

Barn- och utbildningsnämnden

Bygg- och miljönämnden

Kommunstyrelsen

Socialnämnden

Kultur- och fritidsnämnden

Kommunala rådet för pensionärer och funktionsnedsatta

Externa organisationer enligt separat lista

Sektor samhälle: Elin Dahm, Marie Berggren, Daniel Andersson, Caroline Henning

## Dnr KFN-2022-15

## 12. Informationsärende Råd för social hållbarhet

### Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden tar del av informationen.

### Ärendebeskrivning

Råd för Social hållbarhet är ett länsövergripande råd på tjänstemannanivå. Rådets arbete utgår från en *Överenskommelse om regional samverkan* (bilaga 1). Överenskommelsen ses nu över och rådsmedlemmarna önskar se en breddad förankring av såväl rådet som överenskommelsen.

Länsstyrelsen är sammankallande för rådet och deltar gör; samtliga kommuner i Uppsala län, Länsstyrelsen, Region Uppsala, Migrationsverket, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Polisen, Åklagarmyndigheten, Kriminalvården, Nationellt centrum för kvinnofrid samt Uppsala universitet och Sveriges lantbruksuniversitet. Från Östhammars Kommun deltar kommundirektör och tjänsteperson från sektor samhälle, som rådsmedlem respektive representant i samordningsgruppen.

Syftet med rådet är att skapa struktur och systematik i länets arbete för social hållbarhet. Fokus är gemensamma insatser som skapar ett mervärde för hela Uppsala län. Arbetet ska anpassas utifrån både lokala och regionala behov och prioriteringar och ska koordineras inom ramen för befintliga politiska uppdrag.

Arbetet som sker inom ramen för rådet är även ett sätt att förverkliga den *Regionala utvecklingsstrategin*, särskilt målområde *en region för alla*. Och att genomföra *Agenda 2030, de globala målen*, inom Uppsala län. Målet för samverkan är *att öka möjligheten till ett gott liv på lika villkor för hela länets befolkning*.

Överenskommelsen kompletteras med *Plan för regional samverkan inom prioriterade områden* (bilaga 2) samt av *Gemensamma pågående aktiviteter* (bilaga 3), som tillsammans konkretiserar de prioriteringar som rådet beslutat samverka om.

De prioriterade områdena för samverkan är;

- *Att främja hälsa, trygghet och goda livsvillkor för socioekonomiskt utsatta områden och grupper.*
- *Att motverka mäns våld mot kvinnor, inklusive våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution samt människohandel med särskilt fokus på sexuella ändamål.*

Exempel på insatser som kan komma att genomföras är; forum för lärande, gemensamma utbildningar, samverkan kring metoder för delaktighet och inflytande eller att genomföra gemensamma kommunikationsinsatser.

Kultur- och fritidsnämnden

### **Beslutsunderlag**

Bilaga 1 Överenskommelse om regional samverkan

Bilaga 2 Plan för regional samverkan inom prioriterade områden

Bilaga 3 Gemensamma pågående aktiviteter

### **Beslutet skickas till**

Kommundirektör Peter Nyberg

Hälsoutvecklare Caroline Henning

Kultur- och fritidsnämnden

**Dnr KFN-2022-15**

**13. Information från kommunförvaltningen**

**Förslag till beslut**

Kultur- och fritidsnämnden tar del av informationen.

**Ärendebeskrivning**

Information från verksamheten. På kultur- och fritidsnämndens arbetsutskott 2022-05-19 lämnades information om:

- informationskväll mot narkotika
- nya ordningsregler på ungdomsgårdarna
- verksamhet under skolavslutningarna och under sommaren
- kommande utbildningar
- kommunala badplatser
- offentliga toaletter i skärgården
- personalläget
- medarbetarskap

Kultur- och fritidsnämnden

## Dnr KFN-2022-51

**14. Delegationsbeslut för perioden mars - april 2022****Förslag till beslut**

Kultur- och fritidsnämnden tar del av informationen.

**Ärendebeskrivning**

Beslut	Beslutsfattare	Beslutsdatum	Diarienummer
Beslut om kulturstöd till Dannemora Österby finska förening för musik- och sånguppträdande i anslutning till invigning av utställningen "När Finland kom till Sverige"	Elin Dahm	2022-03-25	KFN-2022-53
Beslut om avgiftsbefrielse för bygglovsavgift, Hargshamns Folketshusförening	Peter Jansson	2022-04-25	KFN-2022-63
Beslut om stöd till Teater K för föreställning "Källörs historia del 2"	Föreningslyftets beslutsgrupp	2022-04-26	KFN-2022-27
Beslut om stöd till föreningen KOSNTVARNING för projekt "Järnboden sommaren -22"	Föreningslyftets beslutsgrupp	2022-04-26	KFN-2022-50
Beslut om stöd till PULZ för "konsert i trädgården vid Storbrunn, sommaren -22"	Föreningslyftets beslutsgrupp	2022-04-26	KFN-2022-26
Beslut om stöd till Staffan Eson Eriksson för musikföreställning, Kärlek och Tjafs	Föreningslyftets beslutsgrupp	2022-04-26	KFN-2022-58

**Beslutsunderlag**

Meddela nämndsekreterare eller registrator om du vill ta del av ett särskilt delegationsbeslut i fulltext.



Kultur- och fritidsnämnden

## Dnr KFN-2022-15

### 15. Anmälningssärenden

#### Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden tar del av anmälningssärenden.

#### Ärendebeskrivning

Anmälningssärenden:

- a) Kommunstyrelsens beslut om komplettering av donationsbrev rörande Mineralmuseet i Dannemora, 2022-03-15 § 64 (KS-2022-167)
- b) Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut om hantering av medborgarmotion om badhus i Östhammar, 2022-04-05 § 73 (KS-2021-804)

#### Beslutsunderlag

Anmälningssärendena publiceras separat i nämndens arbetsrum.

# Biblioteksplan

för Östhammars kommun  
2023-2026

Antaget av	Instans
Antaget	Datum och §
Ersätter tidigare version	Instansförkortning, datum och §
Gäller för	KS, nämnder, bolag/koncernen
Dokumentansvarig	Roll

## Innehåll

Bakgrund och syfte.....	3
Bibliotekens uppdrag.....	3
Folkbibliotek .....	4
Biblioteken och kommunens strategiska inriktningsområden .....	4
En hållbar kommun .....	4
En lärande kommun .....	5
En öppen kommun .....	5
En attraktiv och växande kommun.....	5
Folkbiblioteksverksamhet .....	5
Folkbibliotekens fokusområden .....	6
Barn och unga med fokus på språkutveckling samt läsfrämjande arbete.....	6
Funktionsnedsättning .....	7
Digitalisering.....	7
Nationella minoriteter samt personer med annat modersmål än svenska .....	7
Skolbibliotek .....	8
Skolbiblioteksverksamhet .....	8
Skolbibliotekens fokusområden .....	9
Samverkan .....	9
Styrande dokument förutom bibliotekslag och skollag.....	10
Internationellt antagna styrdokument.....	10
Nationellt antagna styrdokument .....	10
Regionalt antagna styrdokument.....	10
Lokala styrdokument.....	10

## Bakgrund och syfte

Enligt bibliotekslagen ska kommuner anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet.

Biblioteksplanen för Östhammars kommun 2023-2026 omfattar folkbiblioteken och skolbiblioteken. Det är ett styrdokument som ger vägledning för bibliotekens verksamheter under perioden 2023-2026.

Biblioteksplanen ska användas som ett styrdokument för bibliotekens arbete och anger mål och principer som biblioteken ska sträva efter att uppnå. Dessa ska konkretiseras genom handlingsplaner. Biblioteksplanen kommer att revideras och utvärderas efter fyra år medan handlingsplanerna utvärderas och omarbetas årligen.

Östhammars kommun består av fem orter, Alunda, Gimo, Öregrund, Österbybruk och Östhammar. Kommunen är flerkärnig och till ytan stor med mycket landsbygd vilket har stor betydelse i planering och drift av biblioteksverksamheten. Huvudbiblioteket är placerat i Östhammars kulturhus Storbrunn.

## Bibliotekens uppdrag

Folk- och skolbibliotek tillhör det allmänna biblioteksväsendet och regleras av bibliotekslagen (2013:801). Skolbiblioteksverksamheten regleras även av skollagen (2010:800). Förutom lagstiftningen regleras biblioteksverksamheter av olika styrdokument på internationell, nationell, regional och lokal nivå. De internationella dokumenten av störst betydelse för biblioteksplanen är UNESCO:s och IFLA:s folk- och skolbiblioteksmanifest, samt Förenta Nationernas konvention om barnets rättigheter. Det senare dokumentet är sedan 1 januari 2020 svensk lag. På regional nivå är det Region Uppsalas kulturplan 2023-2026 och Biblioteksplan Region Uppsala 2020-2023 som är de främsta styrdokumenterna.

I bibliotekslagens paragraf 2 anges att ändamålet för det allmänna biblioteksväsendet är att verka för det demokratiska samhällets utveckling, bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning, främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Det anges även att biblioteket ska finnas tillgängligt för alla.

I bibliotekslagen stadgas att biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av informationen. (2013:801 § 4)

Likaså ska biblioteken ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska. Detta bland annat genom att erbjuda litteratur på de nationella minoritetsspråken samt andra språk än svenska.

I UNESCO:s och IFLA:s folkbiblioteksmanifest står att folkbibliotekens huvuduppdrag är att verka för information, läskunnighet, utbildning och kultur. (Bibliotekens internationella manifest)

I tider av samhällskris och osäkerhet är bibliotekets roll som informationsförmedlare extra betydelsefull, och bibliotekarierna fyller med sin källkritiska kompetens en viktig funktion.

I Barnkonventionens fjärde artikel fastslås att varje stat ansvarar för och utnyttjar sina resurser till fullo för att uppfylla barns rättigheter.

Region Uppsalas kulturplan stöder sig på nationella kulturpolitiska mål och understryker vikten av att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Vidare betonas bland annat kvalitet och konstnärlig förnyelse och främjandet av ett levande kulturarv. Barn och ungas rätt till kultur ska särskilt uppmärksammas. (Kultur i hela länet – hela livet. Region Uppsalas kulturplan 2023-2026)

I den regionala biblioteksplanen har fyra fokusområden formulerats. Dessa är stärkt demokrati, inkludering, det digitaliserade samhället och det lärande biblioteket. (Biblioteksplan Region Uppsala 2020-2023)

## **Folkbibliotek**

Bibliotekslagen fastslår att varje kommun ska ha folkbibliotek. Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov. Utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet. För att säkerställa detta ska kommunens bibliotek ha en fastställd mediepolicy. Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur. De ska också verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

## **Biblioteken och kommunens strategiska inriktningsområden**

Kommunens flerårsplan 2022-2026 specificerar fyra strategiska inriktningsområden: hållbar, lärande, öppen och en attraktiv och växande kommun.

### **En hållbar kommun**

Biblioteken är en funktion för alla medborgare och i ett hållbart samhälle måste alla inkluderas. Biblioteksverksamheten ska vara en källa till läsande, information, kunskapsinhämtning, kulturella upptäckter och livslångt lärande. Biblioteken ska stimulera till alla former av läsning oavsett medieformat och erbjuda möjligheter att uppleva berättelser i olika former. I enlighet med uppdraget att verka för samhällets demokratiska utveckling, ska biblioteken arbeta för fri åsiktsbildning samt öka kunskapen om hur MIK (medie- och informationskompetens) kan användas för lärande och delaktighet i kultur- och samhällslivet. Biblioteken ska vara öppna, personliga och kompetenta bibliotek. Det vill säga en attraktiv mötesplats som enligt lag är till för alla invånare.

## En lärande kommun

Både skol- och folkbiblioteken arbetar aktivt med att främja språkutveckling, läsning och lärande på olika sätt. På biblioteken finns ett brett mediebestånd för att inspirera barn, unga och vuxna att utforska nya intressen och fritidsaktiviteter.

## En öppen kommun

Ett gott bemötande och bästa möjliga service är en central fråga för biblioteken och hela Sektor samhälle. För att öka tillgängligheten för kommuninvånarna kommer folkbiblioteken att införa så kallat meröppet. Detta är en möjlighet för besökare att komma in på biblioteket utanför bemannade öppettider. Öregrunds bibliotek beräknas starta under 2022 och därefter utvärderas.

För att stärka bibliotekens roll i lokalsamhället krävs aktiv marknadsföring för att kommuninvånarnas kännedom om bibliotekens utbud ska öka.

Medskapande aktiviteter är en del av bibliotekens verksamhet. Biblioteket i Storbrunn har liksom hela kulturhuset medskapande i fokus, och samma strävan finns på de andra orterna där biblioteken ska ta en drivande roll i aktiverande av barns och ungas kreativitet. Öppna bibliotek ska ge utrymme för eget skapande. Ett viktigt mål när det gäller verksamheten med och för barn och unga är att deras egna idéer och önskemål tas tillvara till exempel genom samarbete med kommunens fritidsgårdar.

På biblioteken ska alla känna sig inkluderade och erbjudas lika tillgång till bildning och kultur.

## En attraktiv och växande kommun

Inom de närmaste åren är det satsningar på tillväxt i Alunda och Österbybruk. Tillgång till kultur och bibliotek är en faktor som kan bidra till en kommuns attraktionskraft. I Region Uppsalas kulturplan 2023-2026 är ett mål att Uppsala län ska vara en hållbart växande region med en attraktiv livsmiljö. I detta framhålls konst och kultur som utvecklingsfaktorer och delar i ett hållbart samhällsbygge. Biblioteken lyfts fram som en betydelsefull kulturell infrastruktur i länet.

Biblioteken utgör lokala kulturcentra i sina närområden. De är öppna mötesplatser där besökarna kan ta del av många slags kulturyttringar, från litteratur till musik, konst och teater. Facklitteratur och databaser ger tillgång till kunskap och samhällsinformation inom olika områden. Bibliotekens samlade verksamhet bidrar på flera sätt till att öka attraktiviteten och stimulera företagsklimatet i kommunen.

## Folkbiblioteksverksamhet

Östhammars kommuns folkbibliotek är placerade i Östhammar, Öregrund och Gimo. I Alunda och Österbybruk finns integrerade skol- och folkbibliotek.

Varje bibliotek fungerar som kulturcentra i sina närsamhällen där tillgången till skön- och facklitteratur, tidskrifter och tidningar är viktig. Biblioteken arrangerar även författarträffar, teaterföreställningar, konserter, filmvisningar, utställningar, bokprat för barn och unga och

olika typer av skapande verksamhet. Programverksamheten i kommunen strävar efter ett varierat innehåll och att vara tillgänglig för alla. Särskilt fokus har de prioriterade grupperna, personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna, personer som har annat modersmål än svenska, samt barn och unga. Programverksamheten ska öka delaktigheten i lokalsamhället genom samverkan med föreningar, näringsliv och kommuninvånare. Verksamheten ska även bidra till skapande av nätverk och mötesplatser för lokala kulturutövare samt att ge kommuninvånarna möjlighet att möta lokala kulturutövare.

Kreativa bibliotek är en pågående satsning där de olika biblioteken ses över. Behov och önskemål utifrån det lokala perspektivet beaktas men också utifrån ett omvärldsperspektiv. Gimo var först ut i satsningen och utvärdering av resultatet väntas.

### **Folkbibliotekens fokusområden**

#### **Barn och unga med fokus på språkutveckling samt läsfrämjande arbete**

Barn och ungdomar nämns specifikt i lagtexten: ”Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till lästning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar”

Barnkonventionen är numera svensk lag och hänsyn till denna ska särskilt tas.

Kommunen har många olika slags verksamhet som riktar sig till barn och unga. För att nå fler i målgruppen ska biblioteken

- erbjuda alla föräldragrupper inom barnhälsovården ett biblioteksbesök där information om läsning och språkutveckling ges
- Ägna särskild uppmärksamhet åt målgruppen både när det gäller lokalernas utformning och utbudet av medier och program. Biblioteken ska upplevas som en angelägen plats där de både kan studera, låna medier, få boktips, ordna egna arrangemang och bara mötas.

Bibliotekarien med barn- och ungdomsansvar arbetar ständigt med olika läsfrämjande insatser och i nära samarbeten med de andra bibliotekarierna samt skolbibliotekarierna i kommunen. Väl fungerande nätverk finns med bl.a. BVC och de olika förskolorna i kommunen. Medel har erhållits från statens kulturråd för att bedriva utökad verksamhet gällande barns språkutveckling. Bokstartsprojektet i samarbete med BVC, logopedi och öppna förskolan arbetar med språkutvecklande insatser för barn och ungdomar.

Biblioteken ska stödja individen i övergången från barndom till vuxenlivet. Detta genom att ge tillgång till både resurser och en stimulerande miljö som tillgodoser ungdomars behov när det gäller språklig, intellektuell, känslomässig och social utveckling.

Samverkan sker mellan folkbibliotek och ungdomsgårdar kontinuerligt i olika teman.

Litteratur tillhandahålls med fokus på lässtimulans och läsutveckling i grupp och för den enskilde med prioritering utifrån ett jämställdhets-, hbtqi, mångfalds och interkulturellt perspektiv.

## Funktionsnedsättning

Enligt bibliotekslagen skall biblioteken ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning och erbjuda service på den enskildes villkor. Detta sker genom att

- bibliotekarie med tillgänglighetsansvar har anställts
- bibliotekspersonalen har genomgått fortbildning avseende bemötande av personer med funktionsnedsättning
- tillgänglighet för alla medborgare ska säkras i de lokaler och miljöer där kommunen bedriver biblioteksverksamhet
- bibliotekens utbud ska finnas tillgängliga även för individer som har begränsad möjlighet att ta sig till ett bibliotek. Det råder stort behov av uppsökande verksamhet varför biblioteket kommer arbeta med förslag på lösningar.
- det digitala biblioteket erbjuds som ett strategiskt redskap för att nå dessa användares behov
- med olika insatser stimulera läsning på särskilt boende och andra mötesplatser
- information om och handledning kring lättillgängliga medier och material för språkutveckling ska erbjudas på alla bibliotek

## Digitalisering

Bibliotekarien med digitalt ansvar har i uppgift att utveckla både personalens digitala användande och att se till att våra besökare och användare får så bra service som möjligt. En av förutsättningarna för det är att det digitala nätverket, wifi, fungerar på ett enkelt, tydligt och lättillgängligt sätt. I dag är detta inte tillfredsställande och behöver ses över.

Att knyta nätverk och arbeta bl.a. med transformation av det digitala användandet i kommunen är en stor del i vårt kommande arbete. Att få in det digitala än mer naturligt i alla våra olika arbetsmoment.

Biblioteken har i uppdrag att öka kunskapen om informationsteknik och möjliggöra för fler att ta del av det digitala samhället. Detta sker genom att

- fortsätta kompetensutveckla biblioteksmedarbetarna i Digitalt först vilket är en nationell satsning med fokus på kompetenshöjning inom digital kompetens. Detta för att kunna ge biblioteksbesökarna bättre stöd och hjälp
- tillhandahålla användarvänliga digitala tjänster och vägledning till allmänna digitala resurser
- bidra till att öka både kunskapen om informationsteknik och den digitala delaktigheten. Detta har stor folkbildande betydelse, och att göra alla delaktiga i den digitala utvecklingen är en viktig demokratifråga.

## Nationella minoriteter samt personer med annat modersmål än svenska

Biblioteken ska ägna uppmärksamhet åt minoritetsspråken, och eftersom Östhammars kommun är ett finskt förvaltningsområde ska biblioteken främst uppmärksamma finsk kultur och litteratur.

Bibliotekens utbud ska stämma överens med närsamhällets efterfrågan och behov varför litteratur på andra språk som talas i kommunen ska erbjudas. Omvärldsbevakning och inköp sköts av bibliotekarie med särskilt språksansvar för biblioteken i kommunen.



## Skolbibliotek

Skolbiblioteken regleras i skollagen (2010:800 2 kap 36§). Där anges att eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek. Detta gäller även för de fristående skolorna.

Skolhuvudmännens utgångspunkt ska vara att skolbiblioteket är en rättighet för eleverna som ska anpassas efter deras förutsättningar och behov. Sedan är det rektors ansvar att se till att alla lärare på skolan använder skolbiblioteket regelbundet i sin undervisning. För att uppnå största möjliga likvärdighet mellan skolorna i kommunen är det viktigt att huvudmannen arbetar aktivt för att en samsyn mellan rektorerna råder. Användningen av skolbibliotek specificeras i läroplanerna som utfärdas av regeringen. I läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011, reviderad 2017, står i del 2.8: Rektorns ansvar: "ett särskilt ansvar för att (---) skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga och digitala kompetens". I gymnasiets läroplan 2:6 står det samma sak under rektorns ansvar.

Skolinspektionen som har i uppdrag att följa skolornas arbete har ställt upp följande krav för att eleverna ska anses ha tillgång till skolbibliotek:

1. Eleverna har tillgång till ett skolbibliotek i den egna skolenhetens lokaler eller på rimligt avstånd från skolan som gör det möjligt att kontinuerligt använda biblioteket som en del av elevernas utbildning för att bidra till att nå målen för denna.
2. Biblioteket omfattar böcker, facklitteratur och skönlitteratur samt möjlighet för elever att använda digitala hjälpmedel.
3. Biblioteket är anpassat till elevernas behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning.

## Skolbiblioteksverksamhet

Skolbibliotek finns idag på Bruksgymnasiet (inklusive vuxenutbildningen), Österbyskolan, Olandsskolan, Frösåkersskolan, Vallonskolan samt Öregrunds skola.

Skol- och gymnasiebibliotek är en pedagogisk resurs för undervisning och skolarbete som planeras och utgår utifrån respektive skolas identifierade utvecklingsområden. Skolbiblioteket är, enligt riktlinjerna i Lgr-12, en verksamhet och inte bara ett rum med böcker även om det fysiska biblioteket i sig är grundförutsättningen för ett fungerande skolbibliotek.

Skolbiblioteket blir en viktig plats för elever och personal som vill hitta en lugn och inlärningsvänlig oas i en skolmiljö som annars kan vara bullrig och stressig. Även läroplanen för gymnasieskolan betonar vikten av ett väl fungerande skolbibliotek. Där står det att det är rektors ansvar att skolbiblioteket används som en del i undervisningen och för att stärka elevernas språkliga och digitala kompetens. Samarbete mellan lärare och skolbibliotekarier bidrar till att elever får bättre förutsättningar att lära sig. Ett tydligt exempel är att en god läsförmåga är en nyckelfaktor till framgång i samtliga skolämnen. Biblioteksvisningar, bokprat för klasser och undervisning i källkritik är exempel på sådana samarbeten.

Digitala resurser som talböcker via Legimus tillhandahålls också av skol- och gymnasiebiblioteken.

### **Skolbibliotekens fokusområden**

Alla elever i kommunen ska ha tillgång till skolbibliotek enligt skollagen. Skolbiblioteket har en viktig pedagogisk uppgift att fylla när det gäller läsande, men också för att stärka elevers kompetenser i bland annat informationssökning, digital kompetens och källkritik. När det gäller informationssökning, digital kompetens och källkritik finns förbättringspotential. Här kan skolbibliotekarierna få bättre förutsättningar genom de lokala planerna som ska upprättas på varje skola.

Skolbibliotekens arbete stärks genom:

- en handlingsplan för hur skol- och folkbiblioteken ska samverka. En sådan ska göras så snart biblioteksplanen är färdig
- en gemensam strategi för Sektor bildning och Sektor samhälle som gäller läsfrämjande för barn och unga. Denna strategi ska presenteras i ovan nämnda handlingsplan
- fortbildning av skolbibliotekarierna
- att respektive skola upprättar en lokal plan för hur biblioteket ska användas utifrån skolans utvecklingsbehov och möjligheter
- att de lokala handlingsplanerna garanterar en fortsatt strukturerad verksamhet oavsett om skolbibliotekarien eller skolledningen på en skola byts ut
- att det finns en samverkan mellan rektorerna och ansvariga för folkbiblioteken
- Skoleleverna är framtidens biblioteksanvändare!

### **Samverkan**

Biblioteken samverkar med andra sektorer och enheter som skolor, förskolor, introduktionsenheten och Sektor omsorg.

Inom Språknätet, Region Uppsalas länsövergripande samverkan, samarbetar bibliotekarier, BHV-sjuksköterskor(barnhälsovård), förskollärare och logopederna kring små barns språkutveckling.

Bibliotekspersonal deltar i regionbibliotek Uppsalas lärtillfällen, projekt och seminarier. Regionbibliotekets nätverk för bibliotekscheferna och barn- och ungdomsbibliotekarier och tillgänglighetsansvarig är andra forum för samarbete.

Kontinuerlig fortbildning ska ske för folkbibliotekspersonalen tillsammans med skolbibliotekspersonalen, dels inom olika fokusområden men även inom generell biblioteksverksamhet för att förbättra förutsättningarna för ökat samarbete.

## **Styrande dokument förutom bibliotekslag och skollag**

### **Internationellt antagna styrdokument**

IFLA.s/UNESCOS Folkbiblioteksmanifest

Förenta Nationernas konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen)

### **Nationellt antagna styrdokument**

Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk, 2009:724

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011

Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011

Förenta Nationernas konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen)

### **Regionalt antagna styrdokument**

Kultur i hela länet – hela livet. Region Uppsalas kulturplan 2023-2026

Regional biblioteksplan för Uppsala län 2020-2023

### **Lokala styrdokument**

Kommunfullmäktiges prioriterade mål 2015-2018, 2017 års revidering

Flerårsplan 2019-2021

Skolplan 2017-2022

Strategi för jämställdhetsintegrering

Policy för tillgänglighet

Äldreplan 2018-2022

Kultur och fritid

Ange namn.

**Föredragande:**

(som avsatt tid i samband med sammanträdet)

Dag Elfgren, kulturskolechef

Anna Widing, projektledare Dans utan krav.

**Instans:**

(högsta instans där ärendet ska behandlas)

Kultur- och fritidsnämnd

**Sammanträde:**

(önskat sammanträde/-n, ange önskad tidsplan)

[Klicka här för att ange text.](#)

## Dans för hälsa – Dans utan krav

### Förslag till beslut

Att kultur- och fritid inom sitt uppdrag för hälsofrämjande insatser för barn och unga dels ingår Dans utan kravs beställar- och styrgrupp, dels bidrar med finansiering till projektet.

## Ärendebeskrivning

### Bakgrund

**Kroppsliga och emotionella symtom såsom huvudvärk, magvärk, stress, oro och nedstämdhet hos ungdomar är ett vanligt förekommande problem.** Utöver det individuella lidandet utgör detta en stor samhällelig kostnad samt ökad risk för utanförskap, depression och ångestproblematik. Icke-farmakologiska behandlingsalternativ efterfrågas för att möta denna problembild.

**"Dansprojektet" är en randomiserad kontrollerad studie från**

Universitetssjukvårdens forskningscentrum, Region Örebro Län, med syfte att undersöka effekten av att komplettera elevhälsa med kravlös dans för flickor 13–18 år med symtom på psykisk ohälsa. Professor Margareta Möller kom med idén till studien och var huvudhandledare. Region Örebro Län stod som huvudsaklig finansiär. Leg. fysioterapeut Anna Duberg utformade interventionen och var doktorand (*Örebro Universitet, Inst för Hälsovetenskaper*). Totalt 112 flickor med återkommande somatiska och/eller emotionella besvär ingick i studiens analyser. Dansen gavs två ggr/v i 8 månader och fokus var rörelseglädje och inte prestation. Studien genomfördes 2008-2011.

Kultur och fritid

Ange namn.

**Resultaten visade att** dansgrupp jämfört med kontrollgrupp ökade sin självskattade hälsa samt minskade somatiska och emotionella symtom efter avslutad intervention. Hälsoekonomisk analys visar kostnadseffektivitet - beroende på ökad livskvalitet, minskat antal skolsköterskebesök (54 % i dansgruppen och 25 % i kontrollgruppen minskade antal besök), samt att dans är en förhållandevis billig insats.

**Den kravlösa atmosfären och stödjande gemenskapen** var av stort värde för deltagarna, vilket framkom i de kvalitativa analyserna. Dansen sågs som en oas från stress, en fristad från högt satta individuella och sociokulturella upplevda krav. Den centrala förståelsen av flickornas upplevelser var ”*Erfar kroppsförankrad självtillit som öppnar nya dörrar*”. Denna ökade självtillit genererade glädje och energi samt ny förmåga att ”ta plats” både rumsligt och metaforiskt.

**Implementering av** Dans för Hälsa vilar inte bara på studiens resultat utan även på den breda positiva erfarenhet av användandet av metoden som finns över landet. Lokala uppföljningar visar goda resultat och flertal kommuner har valt att erbjuda metoden som en del i elevhälsans utbud. I dagsläget är det 177 kommuner i Sverige som använder metoden.

**Varför fungerar det?** En av de många bakomliggande mekanismerna kan vara det fokusskifte som dansen erbjuder, dvs att gå ”från tankar till kropp”. Eftersom ältande ofta ingår i psykisk ohälsa, dvs. att ha fastnat i negativa tankebanor och oro, kan dansens uppmärksamhet till rörelse, den egna kroppen och musik vara särskilt värdefull. Medveten närvaro, men också stärkt kroppskännedom och pulsökning ökar välbefinnande. Känslan av social inkludering är också en viktig del av förklarande mekanismer.

Dans för hälsa eller Dans utan krav bedrivs idag i 177 kommuner i Sverige.

## Dans utan krav i Östhammar

### Bakgrund

Ungas välbefinnande i juni 2019 Kulturskolan uppdraget Dans för hälsa i Östhammars Kommun. Ursprungligen kom idén om att ev. starta Dans för hälsa från en arbetsgrupp på Kultur och fritid.

I samband med dessa diskussioner togs beslut att Anna Widing blir projektledare, att uppdraget ska omfatta alla högstadieskolor i kommunen, samt att målsättningen är att implementera metoden Dans för hälsa inom skolhälsan så att det kan bli en permanent verksamhet inom skolhälsan.

Kultur och fritid

Ange namn.

Anna gick 2-dagarsutbildningen till Dans för Hälsa-instruktör i Örebro sista helgen i september 2019 och började sedan kartlägga läget i kommunen, ta kontakt med skolornas elevhälsoteam mm.

Den första gruppen startade sedan efter höstlovet med elever från Olandsskolan. Under 2020 utvecklades detta till att gradvis inkludera samtliga högstadieskolor i kommunen.

Namnet Dans för hälsa byttes till Dans utan krav för att knyta an till samarbetet med Region Uppsala, där satsningen kallas Dans utan krav. Vidare behöver projektet särskiljas från kulturskolans ordinarie verksamhet i tal och skrift så att det tydligt framgår att det är en aktivitet som endast kan sökas och bli antagen till genom skolhälsan.

## Syfte

Syftet med Dans utan krav är att förbättra den psykiska hälsan hos tonårsflickor, i Östhammars kommun främst i åk 6-9, Dans utan krav riktar sig till flickor, med internaliserad problematik, som har återkommande besvär med:

- Stress
- Höga krav på sig själv
- Trötthet, sömnbesvär
- Nedstämdhet, oro
- Ont i magen
- Ont i huvudet/nacken/ryggen
- Känsla av utanförskap

Dans utan krav är en riktad insats och bygger på en forskningsstudie som kallas Dansprojektet. Resultatet av denna studie visar att den självskattade hälsan hos flickorna som dansade ökade och att kroppsliga och emotionella besvär, orsakade av stress, minskade. Syftet med Dans utan krav är vidare att implementera metoden inom skolhälsan i Östhammars kommun så att flickor, i ett första skede, i åldern 12 – 16 år har en möjlighet att stärka sitt välbefinnande.

Projektet ska ta fram en organisationsstruktur och arbetsprocess så att skolhälsan kan äga och driva Dans utan krav i framtiden. Vidare ska Dans utan krav undersöka ifall metoden kan erbjudas till gymnasiet.

## Målgrupp

- Primär målgrupp: Flickor i åldern 12 – 16 år.
- Sekundär målgrupp: Flickor på gymnasiet samt pojkar 12 – 16 år.

Kultur och fritid

Ange namn.

## Mål

1. Genomförts för flickor i ålder 12 – 16 år från Östhammar, Gimo, Alunda, Öregrund och Österbybruk. Max deltagarantal 16 flickor.
2. Att undersöka om formen kan lämpa sig för pojkar.
2. Att ta fram förslag på organisationsstruktur och arbetsprocess som gör att beslut kan tas om och hur projektet ska fortsätta.
4. Hittat för ändamålet bästa lokal och ort för att bedriva Dans utan krav på ett kvalitativt och kostnadseffektivt sätt.
5. Skapa en beställar- och styrgrupp som består av tjänstemän som arbetar mot ungas välbefinnande.

## Effektmål

Effektmål är den effekt projektet har som mål att nå och något som sker under en längre tid, även efter projekttidens slut. I Dans utan kravs fall kan effektmålen mätas 1 till 5 år efter projektets slut.

- Dans utan krav har ökat deltagarnas välbefinnande.
- Antal flickor som besöker elevhälsan med lättare psykisk ohälsa har minskat.
- Dans utan krav är en del av elevhälsans arbetsmetod och integrerad i deras verksamhet vilket gör det möjligt för elevhälsan att driva och arbeta med Dans utan krav efter det att projektet upphört.
- Projektet har tagit fram en organisationsstruktur, arbetsprocess och utvärderingsmetod med tillämpliga checklistor och mallar så att dans utan krav kan drivas genom och med hjälp av elevhälsan.
- Projektet är väl förankrat i de verksamheter som arbetar med ungas välbefinnande.

Kultur och fritid

Ange namn.

## Projektorganisation

### Projektgrupp

- Anna Widing, Projektledare och Dans för Hälsa-instruktör/danslärare
- Carola Rydh, Dans för Hälsa-instruktör/danslärare
- Någon från kurator från elevhälsan

### Beställare och styrgrupp (förslag)

Bör bestå av representant från de verksamheter som bidrar till budgeten och som arbetar med ungas välbefinnande och som har mandat över egna medel.

- Verksamhetschef grundskolan
- Representant från omsorg
- Representant från kultur- och fritid
- Kulturskolechef

## Uppnådda resultaten 2019 – 2022

### Antal deltagare

**2019:** HT: 5 st (endast halv höst-termin 'på försök' med elever från Olandsskolan)

Resultat: Kort sammanfattning: 2 av eleverna fortsatte med DUK t.o.m. vt-21. Dessa vittnade om markant bättre mående på många plan och slutade för att de gick ut 9:an.

**2020:** VT: 10 st (endast från Vallon- och Olandsskolan)

HT: 15 st sammanlagt (Frösåkersskolan och Österbyskolan lades till) Mot slutet visst bortfall pga Covid-oro och restriktioner.

**2021:** VT: 8 st (början av terminen endast digitala danspass pga restriktionerna vilket resulterade i bortfall av deltagare)

HT: Stor nyrekrytering pga vissa tjejer gått ut 9:an samt bortfall pga restriktioner. Vi provade att dela upp verksamheten på två orter. En gång i veckan på varje ställe.

Trög rekrytering pga stor personalomsättning i elevhälsoteamen på skolorna.

Frösåkersskolan + Vallonskolan sågs i Östhammar: 8 st.  
Olandsskolan + Österbyskolan sågs i Alunda: 5 st.



Kultur och fritid

Ange namn.

**Resultat 2020-vt-21:** Kort sammanfattning: Framför allt tjejerna från Vallon och Oland, men även andra, som fortsatte gå regelbundet och varit med längst, upplevde tydliga och varaktiga positiva resultat i sitt mående: Bättre självförtroende och självkänsla, större lugn, bättre fungerande relationer i skolan. Bättre sömn. Mer ork. Gladare. Större tillförsikt inför framtiden. Denna utveckling var tydlig för oss under de terminer de var med.

Ett ex: En tjej, som haft det 'stökigt omkring sig' slutade självmant under våren -21, för att hon upplevde att 'hon inte behövde dansen mer'. Vuxna från skolan rapporterade en positiv förändring i hennes sätt att interagera med omvärlden. Större lugn. Mer självförtroende. Bättre sömn efter dansen enligt mamman.

**2022:** Tillbaka till en grupp på en plats två ggr/vecka i Alunda.

8 st. som mest. Nu en stadig grupp på 6 st.

Resultat: Tydlig positiv utveckling hos alla i gruppen: Gladare, större lugn, mer ork. Ett nytt socialt sammanhang för alla och den känsla av tillhörighet det ger. Bättre självkänsla och självförtroende. Och mer signifikant hos vissa: T.ex. En tjej, med depression, som tidigare haft specialscheman och nu inte alls går i skolan utan gör praktik, kommer på dansen och både vittnar om och uppvisar en gradvis men tydlig positiv förändring: en känsla av att 'vilja leva livet', gladare, kommer varje gång, nya vänner, ingår i gemenskap, mer lust att göra saker, framtidstro, självförtroende.

### Kort beskrivning av åren 2019 – 2022

**Hösten 2019** gick Anna instruktörskursen i slutet av september och jobbade sen med att kartlägga processen som lett fram till uppdraget från Ungas Välbefinnande, samt behovet i kommunen. Från början fanns intresse från Olandsskolan och Österbyskolan. Österbyskolan valde sen att vänta med medverkan och efter höstlovet hölls en 'provtermin' på 5 veckor för en liten grupp från Olandsskolan. Lokal; mindre rum i Furuhöjds kyrkan i Alunda.

**2020-21:** Baserat på insikter från provterminen i Alunda med endast en skola och kontakt med Dans för Hälsa-projektet i Tierps kommun, togs beslut att utöka till samtliga högstadieskolor i kommunen, samla alla i en grupp, lägga dansen på en plats och då erbjuda skjuts till och från dansen, enligt 'Tierpmodellen'. Pga brist på lämplig lokal i Gimo (som geografiskt vore bäst) hyrdes danslokal av föreningen Olands Bugg och Swing på parkvägen i Alunda.

Inför detta steg togs också beslut om att lägga till en Dans för Hälsa-instruktör, för att följa metodens rekommendation om att vara två instruktörer i rummet, och Carola Rydh (tidigare Trygghetscoach på Vallonskolan och redan utbildad instruktör) anställdes på 25 %.

För att ge en bra nystart på projektet ordnades en seminariedag på Storbrunn i februari 2020, dit samtliga elevhälsoteam och rektorer m.fl. från de berörda skolorna bjöds in. Anna Duberg,

Kultur och fritid

Ange namn.

Sofie Larsson (projektledare för Tierps Dans för Hälsa- satsning) samt representanter för Region Uppsala bjöds in för att föreläsa och dela med sig av sina erfarenheter kring ämnet.

Trots pandemin startade projektet som planerat i mars-20 med två danspass i veckan och kunde med vissa justeringar och 'corona-anpassningar' fortsätta hela 2020. Under vårterminen med elever från Olandsskolan och Vallonskolan och till höstterminen lades Frösåkersskolan och Österbyskolan in. Målsättningen var att ge de fyra skolorna 5 platser var; alltså potentiellt en grupp på max 20 personer

Vid starten på höstterminen 2020 hade vi 15 tjejer i danslokalen. Vi upplevde att några tjejer blev lite 'överväldigade' av den stora gruppen och inte kände sig inte redo att fortsätta då. Vid slutet hade även vissa fallit bort pga restriktionerna: vissa tjejer fick eller ville inte komma mot slutet av terminen pga Covidläget just då. Detta gjorde att vi startade vårterminen med en mindre grupp. Restriktioner gjorde nyrekrytering svårt. Vi hade då också beslutat av 4 platser per skola = max 16 tjejer i dansgruppen var ett bättre antal.

De som valde att fortsätta blev en fin grupp och för de som gått sedan vårterminen började de positiva effekterna bli tydligare: Gladare, piggare, lättare att fokusera, mer gemenskap, bättre sömn, större självförtroende. De äldre i gruppen kunde ge trygghet åt de yngre.

Under större delen av vårterminen 2021 kunde vi bara ha digitala danspass och detta visade sig ha en tydligt negativ effekt på gruppen. De 'stadigaste' (och äldsta, som hade lättast för den digitala tekniken) hängde i för gemenskapens skull men flera föll bort. Vi märkte att isoleringen påverkade negativt och att den psykiska ohälsan ökade i gruppen. I början av maj fick projektet specialtillstånd att ses fysiskt och vi kunde samla ihop den kvarvarande 'kärngruppen', vända utvecklingen och landa i ett positivt 'rum' inför sommaren. Efter denna termin slutade flera tjejer som varit med längst och blivit 'stommen, eftersom de då gick ut 9:an.

Hösten 2021 innebar stor 'nyrekrytering'. För att bl.a. underlätta för tjejerna från Frösåkersskolan som har långt att åka till Alunda, provade vi att dela upp verksamheten på en dag/vecka på två orter: Östhammar (i Kulturskolans danslokal) och Alunda (Olands bugg och swing, som tidigare.) Detta, tillsammans med stora förändringar inom elevhälsopersonalen på flera skolor, gjorde rekryteringen svår. Det medförde bl.a. att vi fick två mindre, och lite 'sårbarare' grupper. Lokalen i Östhammar visade sig också mindre lämpad för just Dans utan krav. Vi kände också tydligt att 2 gånger/vecka gör stor positiv skillnad.

**2022** Pga detta gick vi inför vårterminen 2022 tillbaka till en grupp, två gånger i veckan, på en ort för alla skolor och det har visat sig vara mycket bättre. Gruppen vi har nu är stadig, med otroligt fin stämning och alla tjejer som fortsatt gå mår tydligt bättre. Alla vittnar om glädjen över att kunna gå på dansen, över 'fristaden' från stress och krav i övriga livet, över det nya sammanhang som gruppen innebär och att de känner sig gladare och mår bättre av dansen.

En av utmaningarna med Dans för Hälsa generellt är rekryteringen: att nå ut till rätt målgrupp och få tjejerna att våga prova. Där är ett tätt och kontinuerligt samarbete med elevhälsan mycket viktig, liksom möjligheten att kunna komma ut till skolorna och informera och träffa potentiella deltagare.

Kultur och fritid

Ange namn.

Vi upplever fortfarande 'sviterna' efter pandemi-oron och alla stora personalförändringar inom elevhälsoteamen under denna tid, samt att hela projektet behöver ett samlat lyft i kommunen för att få den strukturella tydlighet, det stöd och den finansiering det behöver för att fungera optimalt.

Anna och Carolas erfarenhet från 'golvet' under dessa två år är att metoden Dans för Hälsa fungerar fantastiskt bra. När rätt målgrupp får hjälp att hitta oss och, i vissa fall, tillräckligt stöd från både samhälle, skola och vårdnadshavare att våga prova och sen fortsätta blir de verkligt positiva effekterna tydliga; oftast efter ca 1,5 termins dansande. Många positiva effekter märks även långt tidigare, men det är, enligt vår erfarenhet, efter ca 1,5 termin som många upplever och uppvisar en tydligare 'förhöjning' i energi, tankemönster och mående, vilket får tydligt positiva effekter på deras liv och omgivning och potentiellt; deras framtid.

## Budget

Löner. 2 tjänster om sammanlagt 75 %	415 000 kr
Lokalhyra	50 000 kr
Taxiresor för deltagarna	Ca 224 000 kr*
Frukt till deltagarna	5 000 kr
Årsavgift Dans för hälsa	1 840 kr
Kilometerersättning, bil, personal	5 000 kr
<b>Summa</b>	<b>650 – 700 000 kr</b>

*\*Transporterna beror helt på varifrån deltagarna kommer och vart Dans utan krav förläggs. Går det att få en lokal i Gimo minskar kostnaderna. Har vi deltagare som kommer långväga ifrån ökar kostanden och skulle alla deltagare vara från Gimo minskar kostnaden.*



# Kultur- och fritidsnämnden

## Tertial 1, 2022

---

Postadress	Besöksadress/Reg.office	Telefon	Telefax	Organisationsnummer	Bankgiro
Box 66	Stångörsgatan 10	Nat 0173-860 00	Nat 0173-175 37	212000-0290	233-1361
S-742 21 Östhammar	Östhammar	Int +46 173 860 00	Int +46 173 175 37	V.A.T. No	PlusGiro
	<a href="http://www.osthammar.se">www.osthammar.se</a>	<a href="mailto:kommunen@osthammar.se">kommunen@osthammar.se</a>		SE212000029001	1 31 70-6

2 (9)

## Innehållsförteckning

1	Nämndens sammanfattning .....	3
2	Väsentliga personalförhållanden .....	3
3	Kvalitet .....	5
3.1	Att erbjuda ett attraktivt kultur- och fritidsliv .....	5
3.2	Att erbjuda en hälsofrämjande, inkluderande och tillgänglig kultur- och fritidsverksamhet som präglas av delaktighet och uppmuntrar engagemang. ....	5
3.3	Att erbjuda förutsättningar för ett långt, friskt och meningsfullt liv.....	6
4	Ekonomiskt utfall T1 .....	7
5	Prognos helår .....	8
6	Investeringsprognos, helår.....	8
7	Fördjupad information från enheter och/eller verksamheter .....	9

3 (9)

## **1 Nämndens sammanfattning**

Året har haft en positiv inledning där ungdomsgårdarna varit välbesökta, kulturstödsansökningarna ökat och verksamheten har kunnat hållas öppen. Efter två år av berg- och dalbana med restriktioner har detta givit en kontinuitet som varit efterlängtat. Nämndens verksamhet följer budget.

## **2 Väsentliga personalförhållanden**

Kommunfullmäktige har gett nämnder och förvaltningen i uppdrag att arbeta aktivt för att sänka medarbetarnas sjuktal.

I verksamheterna inom Kultur- och Fritidsnämnden konstaterar vi en förhållandevis stor ökning i sjuktalet under första kvartalet. Ett antal längre sjukskrivningar påverkar sjuktalet.

Medarbetarna i verksamheterna träffar många människor i sitt yrkesutövande och vi kan skönja Covid-varianten Omikrons spridning i regionen i sjukfrånvarons kurva över kvartalet. Därtill har vi också haft en besvärlig säsongsinfluensa tillsammans med krav på karantän vid influensasymptom vilket ytterligare påverkar sjuktalet.

## Sjuktal

Nämnd	Q1 2021	Q2 2021	Q3 2021	Q4 2021	Q1 2022
<b>Kommunstyrelsen</b>	5,0	5,2	4,4	7,4	8,1
- kvinna	6,3	6,4	5,5	8,8	9,5
- man	1,6	2,1	1,9	4,1	4,9
<b>Bygg och miljö</b>	1,0	2,6	2,0	2,6	1,3
- kvinna	1,4	6,0	3,8	3,6	1,7
- man	0,8	0,2	0,7	1,9	1,0
<b>Socialnämnden</b>	9,6	8,2	6,8	8,6	10,1
- kvinna	10,2	9,2	7,5	9,1	10,8
- man	5,3	2,2	3,3	5,8	6,7
<b>Kultur- och fritid</b>	6,8	4,8	4,1	4,8	8,2
- kvinna	10,4	7,1	3,6	4,2	5,9
- man	1,1	0,8	4,9	6,0	12,2
<b>Barn- och utbildning</b>	6,3	7,4	5,3	8,2	9,8
- kvinna	6,3	7,8	5,7	8,8	10,3
- man	6,1	5,2	3,2	5,2	7,3
<b>Östhammars kommun</b>	7,6	7,5	6,2	8,4	9,9
- kvinna	8,2	8,4	6,8	9,1	10,6
- man	4,6	3,4	3,5	5,5	6,9

5 (9)

### 3 Kvalitet

#### 3.1 Att erbjuda ett attraktivt kultur- och fritidsliv

Prognosen är att nämndmålet kommer att uppnås.


En utmaning är det pågående arbetet med hyressättningsgenomlysning. En del av de grupper som hyr lokaler kommer att uppleva det nya mer rättvist medan andra som haft hyresfritt sannolikt kommer att uppleva en försämring. Denna kan påverka utfallet. En annan faktor som kan påverka är arbetet med ett nytt bokningssystem som ska avlasta förhyrare och kommun. Implementering av nya system upplevs ofta som utmanande.

Styrtal	Utfall 2022	Måltal 2022
Antal besökare på kommunens ungdomsgårdar	799	850
Antal besökare på samtliga bibliotek	26 161	76 200
Upplevd nöjdhet med möjligheten att nyttja kommunens idrotts- och motions-anläggningar		61%

#### 3.2 Att erbjuda en hälsofrämjande, inkluderande och tillgänglig kultur- och fritidsverksamhet som präglas av delaktighet och uppmuntrar engagemang.

Prognosen är att nämndmålet kommer att nås under året.

Arbetet med att stärka medborgardialog i kommunen har inletts men med modifieringen att följa KS beslut att stärka delaktighet. Medborgardialog är en del av delaktighetsarbetet men fler insatser, i enlighet med SKRs delaktighetstrappa, behövs för att skapa förändring i medborgarnas upplevelse. Under första tertialet har arbetet med dialog i Öregrund kring hamndäckets utbyggnad fortlöpt samtidigt som planeringen av delaktighet i utbyggnaden av Alunda inletts. När orten växer ska det ske i samklang med andra aktörers och invånares önskemål.

Styrtal	Utfall 2022	Måltal 2022
Antal unga som använder ungdomsappen ska öka	 Uppfylld	
Nöjdheten med utbudet av ställen för äldre att träffas på i kommunen? (t.ex. träffpunkter) ska öka		42%

Uppdrag	Kommentar
Förvaltningen får i uppdrag att stärka medborgardialogen	Arbetet med att stärka medborgardialog i kommunen har inletts men med modifieringen att följa KS beslut att stärka delaktighet. Medborgardialog är en del av delaktighetsarbetet men fler insatser, i enlighet med SKR:s delaktighetstrappa, behövs för att skapa förändring i medborgarnas upplevelse. Under första tertialet har arbetet med dialog i Öregrund kring hamndäckets utbyggnad fortlöpt samtidigt som



6 (9)

Uppdrag	Kommentar
	planeringen av delaktighet i utbyggnaden av Alunda inletts. När orten växer ska det ske i samklang med andra aktörers och invånares önskemål.

### **3.3 Att erbjuda förutsättningar för ett långt, friskt och meningsfullt liv**

Prognosen är att nämndmålet nås för året.

Gruppen äldre (70+) är en prioriterad grupp i kommunen. För att bättre kunna möta de behov och önskemål gruppen har så har förvaltningen påbörjat en sammanställning av tidigare genomförda enkäter och undersökningar. Sammanställningen ska fungera som underlag för prioriteringar framåt.

För andra året har Ortskampen genomförts och detta engagerar många av kommunens äldre.

En genomlysning av hyressättningen av kommunens bokningsbara lokaler är genomförd med syfte att skapa ett mer rättvist och transparent system.

Styrtal	Utfall 2022	Måltal 2022
Antal evenemang, för målgruppen äldre, där hälsa, samhällsfrågor eller vetenskap är tema		



8 (9)

Det periodiserade utfallet för första tertialet visar ett överskott mot budget. Utfallet är efter periodiseringar ungefär 1 mnkr lägre än vad som budgeterats. Att siffrorna visar ett större överskott beror på att mervärdesprojekt ligger med i resultatet men som kommer redovisa noll resultat vid årets slut. Intäkter ligger i linje eller något under budget medan personalkostnader och övriga kostnader har förbrukat mindre än vad som är budgeterat.

## **5 Prognos helår**

### **Prognos**

Kultur- och Fritidsnämnden lämnar för första tertialet en prognos för helåret som är lika med budget. Inga avvikelser av större karaktär har noterats. Intäkter avseende idrottsanläggningar ligger dock under budget och behöver följas upp under året. Personalkostnader och övriga kostnader har dock varit lägre och framförallt personalkostnaden kommer sannolikt inte nå upp till budget under året. Dock är det tidigt att dra slutsatser kring detta då personalkostnaden kan stiga under sommaren.

## **6 Investeringsprognos, helår**

### **Investeringsprognos, helår**

För första tertialet har 329 mnkr investerats mot budgeterade 600 mnkr. Målsättningen är dock att investeringsramen ska användas i sin helhet under året.



## Intern kontrollplan

### Kultur- och fritidsnämnden 2021

Process (rutin/system)	Kontrollmoment	Kontrollansvar	Frekvens	Metod	Rapportering till
Diarieföring	Att inkomna handlingar diarieförs i enlighet med gällande lagstiftning och rutin	Administratör	Månadsvis	Stickprov	Verksamhetschef
Föreningsstöd	Att föreningsstöd beslutas och betalas ut enligt gällande bidragsnormer	Administratör	2 gånger per år i maj och december	Stickprov	Verksamhetschef
Delegation och beslut	Att beslut fattas i enlighet med gällande lagstiftning, delegationsordningar och dokumentationskrav	Administratör	Löpande	Stickprov ur diarium samt återrapporterade delegationsbeslut	Verksamhetschef
Attestrutiner	Att beslutade rutiner följs	Administratör	2 gånger per år i maj och december	Stickprov	Verksamhetschef
Representation	Att lagstiftning och kommunens representationspolicy följs	Administratör	2 gånger per år i maj och december	Stickprov	Verksamhetschef
Fakturering	Att fakturering är utförd enligt beslutsunderlag	Administratör	Löpande	Komplett	Verksamhetschef

# Intern kontrollplan - uppföljning

## Kultur- och fritidsnämnden 2021

Process (rutin/system)	Kontrollmoment	Kontrollansvar	Frekvens	Metod	Rapportering till	Uppföljning
Diarieföring	Att inkomna handlingar diaries i enlighet med gällande lagstiftning och rutin	Administratör	Månadsvis	Stickprov	Förvaltningschef	Ingen avvikelse
Föreningsstöd	Att föreningsstöd beslutas och betalas ut enligt gällande bidragsnormer	Administratör	2 gånger per år i maj och december	Stickprov	Förvaltningschef	Ingen avvikelse
Delegation och beslut	Att beslut fattas i enlighet med gällande lagstiftning, delegationsordningar och dokumentationskrav	Administratör	Löpande	Stickprov ur diarium samt återrapporterade delegationsbeslut	Förvaltningschef	Ingen avvikelse
Attestrutiner	Att beslutade rutiner följs	Administratör	2 gånger per år i maj och december	Stickprov	Förvaltningschef	Ingen avvikelse
Representation	Att lagstiftning och kommunens representationspolicy följs	Administratör	2 gånger per år i maj och december	Stickprov	Förvaltningschef	Ingen avvikelse
Fakturerings	Att fakturerings är utförd enligt beslutsunderlag	Administratör	Löpande	Komplett	Förvaltningschef	Ingen avvikelse

Sektor Samhälle

Den interna kontrollplanens granskningsområden har valts med utgångspunkt från en risk- och konsekvensanalys.

### Internkontrollplan 2022 - Uppföljning helår

Enhet	Moment	Kommentar	Metod	Ansvarig	Frekvens	Uppföljning 2022	Status
Kultur- och bibliotek	Biblioteken är öppna och tillgängliga för kommuninvånare och besökare vid tidpunkter som passar invånarna. Annars finns en risk att kommuninvånarna inte upplever att verksamheten är anpassad efter dem.	Biblioteken är till för alla och behöver därför ha varierade öppettider som passar t.ex. yrkesarbetande, daglediga, pensionärer och ungdomar har att besöka dem	Vi behöver säkerställa att vi har öppet på kvällstid, dagtid och helgtid på varje ort. Varje orts öppettider redovisas separat och antal öppethållna timmar redovisas (kvällstid, dagtid resp helgtid)	Kultur-& biblioteks-chef	Två gånger per år		
Fritid	En verksamhet som präglas av jämställdhet	Det finns en risk att stöd och fördelning av tider vid verksamhetens anläggningar inte präglas av jämställdhet och likabehandling.	Fördelade timmar redovisas fördelade på flickor/pojkar och fördelade på attraktiva/mindre attraktiva tider. Fördelat ek. stöd/bidrag redovisas för pojkar/flickor (Linköping)	Fritidschef	Två gånger per år		
Ung fritid	Driva mötesplatser som präglas av mångfald och en öppenhet för olika grupper av ungdomar.	Idag finns det en risk att nuvarande verksamhet begränsas till en viss grupp ungdomar. Effekten av det kan vara att andra ungdomar inte upplever att verksamheten är naturlig för för dem att besöka	Antal unika besökare per ort redovisas och ställs i relation till antal ungdomar på orten	Chef Ung fritid	Två gånger per år		
Nämnd	Arbetsmiljö - en arbetsmiljö som minskar risken för sjukfrånvaro	För att säkerställa en god arbetsmiljö och hållbar verksamhet, behöver arbetsmiljön ständigt förbättras	Uppföljning av sjuktal på enhetsnivå och sätter in tidiga insatser	Enhetschef	Två gånger per år		
	Dokumenthantering	Nämnden har en uppdaterad dokumenthanteringsplan, som är känd och som tillämpas i verksamheten	Enhetschefer och berörd personal utbildas med stöd av Verksamhetsstöd	Verksamhetschef	Två gånger per år		

Enligt Kommunfullmäktiges reglemente för internkontroll skall nämnden (Kultur- och fritidsnämnden) senast i samband med inlämnandet av årsbokslutet till kommunstyrelsen rapportera resultatet från uppföljningen av internkontrollen inom nämnden.  
Rapportering ska samtidigt också göras till kommunens revisorer.

Inom nämnden sker dessutom en extra rapportering per år.

### Internkontrollplan 2021 - Uppföljning delår

Enhet	Moment	Kommentar	Metod	Ansvarig	Frekvens	Uppföljning 2021	Status
Bygg/kart	Vi skapar förutsättningar för en kvalitetssäkrad första kontakt med kund i bygg- och kartärenden.	Vi köper funktionen kundtjänst och behöver säkerställa att berörda kundtjänsthandläggare får relevant utbildning av oss.	Stickprov, på erhållet diplom efter avklarat kunskapsprov (max 2 år från utfärdat).	Byggchef	Två gånger per år	De som jobbar med byggfrågor har klarat provet under hösten 2020.	✓
	Vi informerar om vår verksamhet.	Vi har riktat 6 st/år informativa annonser gentemot våra kunder.	Fullständig mätning	Byggchef	Två gånger per år	2 annonser har gått ut, tredje kommer nästa vecka (v.24).	✓
	Tillsyn	Skapa en rutin för hissar, och inventerar hissar och lyftanordningar i kommunen.	Stickprov	Byggchef	Två gånger per år	På grund av högt tryck på bygglov, har detta pausats.	✗
Miljöenheten	Ändamålsenlig och effektiv information och tillsyn med anledning av Corona.	Denna tillsyns kan vi inte ta betalt för. Det är därför viktigt att den är effektiv.	Kvalitativ mätning	Miljöchef	Två gånger per år	Tillsyn har skett under året riktat mot trängsel. Under sommaren har även förstärkning skett med två trängselvärdar.	✓
	Vi säkerställer rätt förväntan i vår kontakt med medborgare och verksamhetsutövare.	Vi har en metod för hur vi arbetar med bredare kommunikation än bara hemsida och brev.	Kontroll av att metod för kommunikation följs.	Miljöchef	Två gånger per år	Jobbar med förslag till beslut i samtliga miljöärenden. Inga företagsbesök har utförts då Corona ställer till det.	✓
	Vi fattar rättssäkra beslut.	Utveckla vår verksamhet för felaktiga eller beslut som överklagas.	Uppföljning av överklagade ärenden.	Miljöchef	Två gånger per år	Ingen ny uppföljning har utförts sen den förra. Plan finns för en kontroll i december.	!
Planenheten	Vi har en ändamålsenlig GIS-verksamhet.	Definierad ambition/mål Hur ska målet nås Resurser/förutsättningar	Kvalitativ mätning	Planchef	Två gånger per år	GIS jobbar enligt en prioriteringslista med prio 1(högst)-4(lägst). GIS har fått en extra resurs i form av en GIS-samordnare för att ytterligare stärka upp GIS-verksamheten. Under våren 2021 har det märkts av ytterligare förfrågningar gällande GIS vilket ökat arbetsbelastningen, här används prioriteringslistan som ett hjälpmedel.	



Tidrapportering	Säkerställa att tidrapportering inom detaljplaneverksamheten sker i enlighet med fastställd rutin.	Stickprov	Planchef	Två gånger per år	Stickprov har skett på detaljplaner där tidsrapportering stämmer. ✓
Rutiner, mallar (inkl. EDP) och avtal.	Säkerställa att dessa är uppdaterade och aktuella.	Stickprov	Planchef	Två gånger per år	Stickprov har skett på rutiner, mallar och avtal och dessa är uppdaterade och aktuella. ✓

**Enligt Kommunfullmäktiges reglemente för internkontroll skall nämnden (Bygg- och miljönämnden) senast i samband med inlämnandet av årsbokslutet till kommunstyrelsen rapportera resultatet från uppföljningen av internkontrollen inom nämnden. Rapportering ska samtidigt också göras till kommunens revisorer.**

**Inom nämnden sker dessutom en extra rapportering per år.**

# Plan för friluftslivet

2022-2023

Antaget av	Instans
Antaget	Datum och §
Ersätter tidigare version	Instansförkortning, datum och §
Gäller för	KS, nämnder, bolag/koncernen
Dokumentansvarig	Roll

2021-11-09

## Innehåll

Inledning.....	3
Friluftsliv i Östhammars kommun .....	3
Plan för friluftsliv i Östhammars kommun .....	4
Åtgärdsplan .....	5
Uppföljning .....	6
Implementeringsprocess.....	7
Lästips .....	7

2021-11-09

## Inledning

Friluftslivet i Östhammars kommun ska vara tillgängligt för alla. Att vistas i naturen främjar hälsa och välmående och ett rikt friluftsliv främjar såväl folkhälsa som biologisk mångfald. Ett rikt och tillgängligt friluftsliv skapar både en attraktiv boendemiljö och attraktiva besöksmål.

Friluftslivet berör fler av kommunens nämnder och verksamheter och det finns därför ett behov av en gemensam plan för arbetet. Plan för friluftslivet kommer fungera som ett tillägg till Översiktsplanen och är framtagen för de nämnder, sektorer och verksamheter inom Östhammars kommun som arbetar för ett attraktivt och tillgängligt friluftsliv.

Plan för friluftslivet innehåller de fokusområden som kommunens nämnder och verksamheter i samverkan valt att prioritera. Friluftsplänen består av en tvåårig tidplan med åtgärder och ansvarsfördelning.

**Syftet med plan för friluftslivet** i Östhammars kommun är att främja hälsa och välmående och göra Östhammars kommun till en attraktiv plats att leva och vistas på. **Målet är att göra friluftslivet mer tillgängligt** för invånare och besökare. Målet mäts med en rankinglista från Naturvårdsverket och genom aktiviteter i åtgärdsplanen.

## Friluftsliv i Östhammars kommun

Plan för friluftslivet använder Naturvårdsverkets definition för friluftsliv: **”Friluftsliv är vistelse utomhus i natur- och kulturlandskap för välbefinnande och naturupplevelse utan krav på tävling.”**

Östhammars Kommun har med sina 400 mil av strandlinjer och mångfald av öar gott om platser för friluftsliv vid både sjö och skog. Inom kommunen finns 40 naturreservat och 13 friluftsbad. Östhammars Kommun har i samverkan med Upplandsstiftelsen iordningställt sju smultronställen, som är utflyktsmål med höga natur- och kulturvärden. Inom kommunen finns 10 kilometer kommunala elljusspår och flertal vandringsleder. Vikingaleden och Upplandsleden är två långa vandringsleder som går genom kommunen. Här finns även ett flertal kortare vandringsleder som exempelvis Harvikaleden och Vallonstigen. Spritt över kommunen finns 35 lekplatser och 55 allmänna grillplatser varav 13 är belagda med vindskydd och eller mullekojor. Dessa platser är viktiga för att boende och besökare ska kunna ta del av naturens hälsofrämjande effekter i sin boende- och vardagsmiljö.

Naturvårdsverket lyfter att det finns flera olika naturområden som är viktiga för friluftslivet. Under 2021 genomfördes en inventering och en klassificering av dessa naturområden i Östhammars kommun. Följande naturområden identifierades som viktiga för friluftslivet i kommunen:

2021-11-09

- Bostadsnära lek- och rekreationsområden, som är park och/eller natur för lek- och rekreation som finns inom gångavstånd från bostad, skola, förskola eller äldreboende.
- Tätortsnära natur, som omfattas av natur-och skogsområden inom 3 km från bebyggelse.
- Tätortsnära friluftsområden, vilket innebär större naturområden som är iordningställda för friluftsliv och som finns på gång- och cykelavstånd från bebyggelse.
- Långa leder för vandring, cykling, paddling eller ridning.

Följande geografiska områden identifierades ha stor utvecklingspotential: Alundas tätortsnära natur.

Statistik från Naturvårdsverket visar att utövandet av friluftsliv i Sverige ser ungefär likadant ut som tidigare år men att det finns variationer mellan olika grupper i befolkningen. Vissa upplevda hinder var tidsbrist, avsaknad av någon att utöva friluftsliv med och brist på lämpliga platser. De tio friluftslivsmålen handlar om att genomföra åtgärder så att förutsättningarna för friluftslivsutövandet förbättras. Särskilt mål nio, **friluftsliv för god folkhälsa**, handlar om att skapa förutsättningar för människor att på lika villkor vistas i naturen.

Naturvårdsverket beskriver att arbetet för friluftslivet knyter an till såväl de miljömässiga, sociala som ekonomiska målen i arbetet för en hållbar utveckling. Plan för friluftslivet i Östhammars kommun **lyfter särskilt fram fem av de 17 globala målen** ur Agenda 2030:

Mål 3	God hälsa och välbefinnande
Mål 10	Minska ojämlikheter mellan och inom olika länder
Mål 11	Hållbara städer och samhällen
Mål 12	Hållbar konsumtion och produktion
Mål 15	Ekosystem och biologisk mångfald

## **Plan för friluftsliv i Östhammars kommun**

Plan för friluftslivet är ett styrande dokument för kommunens samtliga nämnder, sektorer och verksamheter. Planen beslutas av kommunfullmäktige och tar utgångspunkt i kommunfullmäktiges strategiska inriktningsområden ”en lärande kommun” och ”en hållbar kommun”. Östhammars kommun har antagit **hållbarhetslöften inom den miljömässiga dimensionen av hållbar utveckling**. Plan för friluftslivet knyter an till dessa hållbarhetslöften.

**Nationella mål för friluftslivet.** Naturvårdsverket lyfter tio mål för det nationella arbetet för friluftslivet. Plan för friluftslivet omfattar åtta av dessa mål.

*Mål 1 Tillgänglig natur för alla*

*Mål 2 Starkt engagemang och samverkan för friluftslivet*

2021-11-09

*Mål 3 Allemansrätten*

*Mål 4 Tillgång till natur för friluftsliv*

*Mål 5 Attraktiv tätortsnära natur*

*Mål 8 Ett rikt friluftsliv i skolan*

*Mål 9 Friluftsliv för god folkhälsa*

*Mål 10 God kunskap om friluftslivet.*

Mål 6, Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling, samt mål 7, Skyddade områden som resurs för friluftslivet, omfattas av andra styrdokument och samverkansstrukturer.

## **Fokusområden för planen**

*Mål 1 Tillgänglig natur för alla*

Tillgänglighet handlar om människors kunskap om att friluftsområden existerar och deras föreställningar om hur tillgängliga områdena är. Det handlar också om att bevara och sköta om naturen och friluftsområden på ett långsiktigt och hållbar sätt.

*Mål 8 Ett rikt friluftsliv i skolan*

Sveriges barn och unga ska inom skolans verksamhet ha möjlighet att ta del av olika natur- och kulturmiljöer för upplevelser och rekreation. För att skapa goda förutsättningar för friluftsliv i skolan behövs att natur finns i närheten av skolan.

## **Samverkan**

Med samverkan avses den samverkan som sker inom och mellan kommunens sektorer och verksamheter och mellan kommunen och andra aktörer.

Upplandstiftelsen är en etablerad aktör inom natur- och friluftsliv som Östhammars kommun har flera pågående samarbeten med. Länsstyrelsen i Uppsala län är en också en viktig samverkansaktör för Östhammars kommun.

## **Budget**

Finansieras inom ordinarie verksamhetsram.

## **Åtgärdsplan**

Förbättringsåtgärderna i planen **syftar till att nå målet ”att göra friluftslivet mer tillgängligt för invånare och besökare”**. Förbättringsåtgärderna för friluftslivet specificeras i en handlingsplan (se bilaga) och ska tas fram i samverkan mellan kommunens verksamheter och med föreningar, markägare, besökare och övriga medborgare. Förbättringsåtgärderna ska sedan kommuniceras. Förbättringsåtgärderna ska utgå från:

- Inventeringen av natur och friluftsområden från 2021
- Planens fokusområden

2021-11-09

- Enkätundersökning av friluftslivet till medborgare och föreningsliv
- Enkätundersökning av förskolans och grundskolans behov för att genomföra friluftsliv

### Åtgärdsplan

Förbättringsåtgärd	Ansvar	Samverkanspart	När
Förbättra närområdet vid kommunens förskoleverksamhet	Sektor Samhälle, Fritidsenheten: Hälsoutveckling och utemiljö	Sektor Bildning	Pågående processer under planens giltighetstid 2022-2023
Stärka aktivitetsutbudet för grundskolans friluftsliv	Sektor Samhälle, Fritidsenheten: Hälsoutveckling	Sektor Bildning, tillsammans med föreningsliv och Upplandsstiftelsen	Pågående processer under planens giltighetstid 2022-2023
Tillgängliggöra besöksmål för friluftsliv	Sektor Samhälle, Fritidsenheten: Hälsoutveckling, utemiljö	Sektor Verksamhetsstöd Fastighetsdrift	Pågående processer under planens giltighetstid 2022-2023
Kommunicera allemansrätten	Sektor Samhälle, Fritidsenheten	Sektor Samhälle, Attraktivitet	Pågående processer under planens giltighetstid 2022-2023
Föreningsdialog med syfte att samverka för friluftslivet	Sektor Samhälle, Fritidsenheten: Hälsoutveckling, utvecklingsledare	Föreningsliv för friluftsliv	Pågående processer under planens giltighetstid 2022-2023
Kommunikationsåtgärd om rökfria miljöer	Sektor Samhälle, Fritidsenheten: Hälsoutveckling	Sektor samhälle, Miljö och hälsa samt Attraktivitet	Pågående processer under planens giltighetstid 2022-2023
Analysera och genomföra insatser baserade på inventeringen av natur- och friluftsliv	Sektor Samhälle	Sektor Bildning, Sektor Verksamhetsstöd och Sektor Omsorg	Pågående processer under planens giltighetstid 2022-2023

### Uppföljning

Åtgärdsplanen följs upp årligen via verksamhetsuppföljning i kommunens digitala verktyg Stratsys.

Plan för friluftslivet är tvåårig och följs upp via verksamheterna årligen samt utvärderas och revideras vartannat år av kommunfullmäktige.

**Ett nyckeltal är valt för att följa utvecklingen** av plan för friluftslivet och det är Sveriges friluftskommun 2021 (Naturvårdsverket). Östhammars Kommun hade år 2021 ranking 63 av landets 290 kommuner.

2021-11-09

## **Implementeringsprocess**

Kultur – och fritidsnämnden är beställare av Plan för friluftslivet. Sektor samhälle med fritidsenheten driver framtagandet och implementeringen. Eftersom friluftslivet berör fler än ett verksamhetsområde beslutas Plan för friluftslivet av kommunfullmäktige.

## **Lästips**

Läs mer om friluftsliv och hållbar utveckling på:

[Naturvårdsverket](#)

[Globala målen](#)



# Friluftspolitiskplan för Östhammars Kommun 2023-2024

Antaget av	Kommunfullmäktige
Antaget	Datum och §
Ersätter tidigare version	Nytt styrdokument
Gäller för	X
Dokumentansvarig	X

## Innehåll

Inledning.....	3
Friluftsliv i Östhammars kommun .....	3
Friluftspanen .....	5
Åtgärdsplan .....	6
Lästips .....	7

Remiss

## Inledning

Tillsammans är vi många inom Östhammars Kommun som på olika sätt arbetar för ett attraktivt och tillgängligt friluftsliv. Såväl kommunala verksamheter som lokala och regionala organisationer möjliggör att så många som möjligt kan ta del av naturen och dess effekter för hälsa och välmående. Friluftslivet berör fler av kommunens nämnder och verksamheter och därför behöver vi samordna oss. Med en gemensam plan för arbetet kan vi jobba systematisk mot lokala behov och med rätt saker. Vilket gör att vi kan förvänta oss att uppnå våra mål på ett resurseffektivt sätt och med god effekt för invånare och besökare.

Kultur-och fritidsnämnden tar därför fram *Friluftspolitiskplan för Östhammars Kommun 2023-2024*. Friluftsplänen är framtagen för de nämnder, sektorer och verksamheter inom Östhammars kommun som arbetar för ett attraktivt och tillgängligt friluftsliv. Eftersom friluftslivet berör fler än ett verksamhetsområde antas planen av kommunfullmäktige.

Syftet med friluftsplänen är att främja hälsa och välmående och göra Östhammars kommun till en attraktiv plats att leva och vistas på. Målet är att göra friluftslivet mer tillgängligt för invånare och besökare. Friluftsplänen består av en tvåårig tidplan med fokusområden, åtgärder och ansvarsfördelning.

## Friluftsliv i Östhammars kommun

Friluftslivet i Östhammars kommun ska vara tillgängligt för alla. Att vistas i naturen främjar hälsa och välmående och ett rikt friluftsliv främjar såväl folkhälsa som biologisk mångfald. Ett rikt och tillgängligt friluftsliv skapar både en attraktiv boendemiljö och attraktiva besöksmål. Vi använder Naturvårdsverkets definition för friluftsliv: ”*Friluftsliv är vistelse utomhus i natur- och kulturlandskap för välbefinnande och naturupplevelse utan krav på tävling.*” Östhammars Kommun har med sina 400 mil av strandlinjer och mångfald av öar gott om platser för friluftsliv vid både sjö och skog. Inom kommunen finns även 40 naturreservat och 13 friluftsbad. Kommunens verksamheter har i samverkan med Upplandsstiftelsen iordningställt sju smultronställen, som är utflyktsmål med höga natur- och kulturvärden. Inom kommunen finns 10 kilometer kommunala elljusspår och flertal vandringsleder. Vikingaleden och Upplandsleden är två långa vandringsleder som går genom kommunen. Här finns även ett flertal kortare vandringsleder som exempelvis Harvikaleden och Vallonstigen. Spritt över kommunen finns 35 lekplatser och 55 allmänna grillplatser varav 13 är belagda med vindskydd och eller mullekojor. Dessa platser är viktiga för att boende och besökare ska kunna ta del av naturens hälsofrämjande effekter i sin boende- och vardagsmiljö.

Naturvårdsverket lyfter att det finns olika typer av naturområden som är viktiga för friluftslivet. Under 2021 genomfördes en inventering och en klassificering av dessa naturområden i Östhammars kommun. Följande naturområden identifierades som viktiga för friluftslivet i kommunen:

- Bostadsnära lek- och rekreationsområden, som är park och/eller natur för lek- och rekreation som finns inom gångavstånd från bostad, skola, förskola eller äldreboende.
- Tätortsnära natur, som omfattas av natur-och skogsområden inom 3 km från bebyggelse.
- Tätortsnära friluftsområden, vilket innebär större naturområden som är iordningställda för friluftsliv och som finns på gång- och cykelavstånd från bebyggelse.
- Långa leder för vandring, cykling, paddling eller ridning.

Inventeringen visade att Östhammars Kommun har gott om tätortsnära friluftsområden och långa leder för vandring. Medan bostadsnära lek- och rekreationsområden samt tätortsnära natur kunde utvecklas. Exempelvis visade inventeringen att Alundas tätortsnära natur hade stor utvecklingspotential.

Statistik från Naturvårdsverket (2021) visar att utövandet av friluftsliv i Sverige ser ungefär likadant ut som tidigare år men att det finns variationer mellan olika grupper i befolkningen. Vissa hinder för utövandet var: tidsbrist, avsaknad av någon att utöva friluftsliv med och brist på lämpliga platser. De tio nationella frilufts målen handlar om att genomföra åtgärder så att förutsättningarna för friluftslivsutövandet förbättras. Särskilt målet *friluftsliv för god folkhälsa* (mål 9), handlar om att skapa förutsättningar för människor att på lika villkor vistas i naturen.

Vidare beskriver Naturvårdsverket att arbetet för friluftslivet knyter an till såväl de miljömässiga som sociala och ekonomiska delarna i arbetet med Agenda 2030. Östhammars Kommuns friluftspolitiskaplan kopplar särskilt an till *God hälsa och välbefinnande* (mål 3), *Minska ojämlikheter mellan och inom olika länder* (mål 10), *Hållbara städer och samhällen* (mål 11), *Hållbar konsumtion och produktion* (mål 12) samt *Ekosystem och biologisk mångfald* (mål 15).

Naturvårdsverket lyfter tio mål för det nationella arbetet för friluftslivet, där den här planen omfattar åtta av dessa mål. *Tillgänglig natur för alla* (mål 1) och *Ett rikt friluftsliv i skolan* (mål 8) är fokusområden för planperioden.

### **Nationella mål**

*Mål 1 Tillgänglig natur för alla*

*Mål 2 Starkt engagemang och samverkan för friluftslivet*

*Mål 3 Allemansrätten*

*Mål 4 Tillgång till natur för friluftsliv*

*Mål 5 Attraktiv tätortsnära natur*

*Mål 8 Ett rikt friluftsliv i skolan*

*Mål 9 Friluftsliv för god folkhälsa*

*Mål 10 God kunskap om friluftslivet.*

*Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling* (mål 6) samt *Skyddade områden som resurs för friluftslivet* (mål 7) omfattas av andra styrdokument och samverkansstrukturer inom kommunen.

## Friluftspolitiskplan

Friluftsplänen tar utgångspunkt i kommunfullmäktiges strategiska inriktningsområden *en lärande kommun* och *en hållbar kommun*. Planen knyter an till såväl nationella som regionala och lokala mål för friluftsliv och folkhälsa. Till exempel till kommuns antagna *Hållbarhetslöften*. Syftet med friluftsplänen är att främja hälsa och välmående och göra Östhammars kommun till en attraktiv plats att leva och vistas på. Målet är att göra friluftslivet mer tillgängligt för invånare och besökare. Friluftsplänen består av en tvåårig tidplan med fokusområden, åtgärder och ansvarsfördelning. Målet mäts med en rankinglista från Naturvårdsverket och genom aktiviteter i åtgärdsplanen.

En projektorganisation är tillsatt på tjänstemannanivå med styrgrupp, referensgrupp och projektledare. *Styrgruppen* består av Sektor Samhälles sektorchef, verksamhetschefer och enhetschef fritid. Styrgruppen ansvarar för att en projektorganisation finns utsedd och stödjer arbetet med planen (omfattning, innehåll syfte, mål och tidplan). Styrgruppen ska årligen få ta del av uppföljning av planen och dess åtgärder.

*Referensgruppen Naturnavet*, är ett internt samarbetsforum för naturvård och friluftsliv. I gruppen ingår tjänstepersoner som i sitt dagliga arbete arbetar med naturvård och friluftsliv samt förvaltning och avtal gällande natur- och friluftsområden på olika sätt. Främst berörs verksamheterna Attraktivitet och Växande inom sektor Samhälle. Gruppen ska bidra med ämneskunskap och kan utgöra plattform för att kommunicera och förankra planen såväl internt som externt.

*Projektledare*: Tjänsteperson (fritidsenheten, Samhälle) ansvarar för att ta fram underlag till såväl styrgrupp som referensgrupp och driver projektet framåt genom att föreslå tidplan och hålla kontakt med styr- och referensgrupp. Projektledaren ska ta fram en kommunikationsplan och ansvara för den samlade kommunikationen under framtagandet av planen. Projektledaren ska också ansvara för att åtgärderna i planen sätts i verket och följs upp.

### Fokusområden för planperioden 2023-2024

#### *Tillgänglig natur för alla*

Tillgänglighet handlar om människors kunskap om att friluftsområden existerar och deras föreställningar om hur tillgängliga områdena är. Det handlar också om att bevara och sköta om naturen och friluftsområden på ett långsiktigt och hållbar sätt.

#### *Ett rikt friluftsliv i skolan*

Sveriges barn och unga ska inom skolans verksamhet ha möjlighet att ta del av olika natur- och kulturmiljöer för upplevelser och rekreation. För att skapa goda förutsättningar för friluftsliv i skolan behövs att natur finns i närheten av skolan.

## Samverkan

Med samverkan avses den samverkan som sker inom och mellan kommunens sektorer och verksamheter och mellan kommunen och andra organisationer.

Upplandstiftelsen är en etablerad aktör inom natur- och friluftsliv som Östhammars kommun har flera pågående samarbeten med. Länsstyrelsen i Uppsala län är en också en viktig samverkansaktör för Östhammars kommun.

## Budget

Åtgärderna i planen bör om möjligt finansieras inom ordinarie verksamhetsram. Vid utökad verksamhet ska kartläggning av medfinansiering göras som inkluderar beräkning av utökad driftbudget.

## Uppföljning

Friluftsplänen är tvåårig och följs upp årligen av styrgruppen. Ett nyckeltal är valt för att följa utvecklingen av friluftsplänen och det är Sveriges friluftskommun 2021 (Naturvårdsverket). Östhammars Kommun hade år 2021 ranking 63 av landets 290 kommuner.

Åtgärdsplanen följs upp kontinuerligt av projektledaren via ordinarie verksamhetsuppföljning i kommunens digitala verktyg Stratsys.

## Åtgärdsplan

Åtgärderna i planen baseras på:

- Inventeringen av natur och friluftsområden från 2021
- Planens fokusområden
- Resultat av webbenkät riktad till medborgare och föreningsliv, om friluftslivet i Östhammars Kommun
- Resultat av enkätundersökning riktad till förskola och grundskola, om förutsättningar och utvecklingsbehov för att genomföra friluftsliv inom verksamheterna

Sju åtgärder identifierades och utgör åtgärdsplanen (se nedan). Ansvarig funktion ska tillsammans med utpekad samverkanspart omsätta åtgärderna till aktiviteter som ryms att genomföra inom planens giltighetstid 2023-2024. Skuggade fält är pågående processer.

## Åtgärdsplan

Åtgärd	Ansvar	Samverkanspart
1. Remiss 7juni-12september 2022	KFN	Kommunens övriga nämnder, lokala och regionala

		organisationer inom friluftsliv
2. Undersök hur närområdet vid kommunens förskoleverksamhet kan förbättras, med målet att alla förskolorna ska ha möjlighet att samlas i naturen. Det kan handla om att säkerställa grillplats, bänkar och vindskydd inom 300m avstånd.	Samhälle, Fritidsenheten	Bildning, verksamhetschef Samhälle, Utemiljö
3. Stärka aktivitetsutbudet för grundskolans friluftsliv. Genom att tillsammans med respektive skola, utifrån enkätsvaren, undersöka hur aktivitetsutbudet för grundskolans friluftsliv kan förstärkas. Gärna i samverkan med lokala eller regionala organisationer.	Samhälle, Fritidsenheten	Bildning, sektorchef och rektorerna
4. Undersöka möjligheterna till att tillgängliggöra de kommunala Smultronställena så att alla kan ta del av naturen. Detta avser; Krutudden, Tallparken, Vällensbadet, Aspbo samt Gimobadet.	Samhälle, Fritidsenheten	Verksamhetsstöd, Fastighet: verksamhetschef och driftchef.
5. Förstärka arbetet med kommunikation av friluftslivet genom att ta fram och implementera en kommunikationsplan. Planen ska inkludera kommunikation av allemansrätten och lagen om rökfria miljöer.	Samhälle, Fritidsenheten	Referensgrupp
6. Utveckla och stärk samverkan med lokala och regionala organisationer med syfte att stärka friluftslivet i Östhammars kommun	Samhälle, Fritidsenheten	Lokala och regionala organisationer inom friluftsliv
7. Analysera ytterligare behov av åtgärder, baserade på inventeringen av natur-och friluftsliv.	Samhälle, Fritidsenheten	Referensgrupp samt Bildning, Verksamhetsstöd och Omsorg

## Lästips

Läs mer om friluftsliv och Agenda 2030 på:

[Naturvårdsverket](#)

[Agenda 2030, Globala målen](#)

# Remiss - förslag till Friluftspolitiskplan för Östhammars kommun 2023-2024

Hej!

Friluftslivet berör fler av kommunens nämnder och verksamheter och därför finns ett behov av en gemensam plan för arbetet. Kultur-och fritidsnämnden tar därför fram en Friluftspolitiskplan för Östhammars Kommun. Planen tas fram för de nämnder, sektorer och verksamheter inom Östhammars kommun som arbetar för ett attraktivt och tillgängligt friluftsliv.

Arbetet med friluftslivet genomförs också i stor utsträckning av och tillsammans med lokala och regionala organisationer. För att planen ska bli så bra som möjligt sänds den nu ut på remiss till berörda nämnder och organisationer, för att på så sätt samla in och omhänderta era synpunkter.

## ***Om den Friluftspolitiskplanen***

Planen tar utgångspunkt i kommunfullmäktiges strategiska inriktningsområden *en lärande kommun* och *en hållbar kommun* och knyter an till såväl lokala som regionala och nationella mål för friluftsliv och folkhälsa. Friluftslivet i Östhammars kommun ska vara tillgängligt för alla. Att vistas i naturen främjar hälsa och välmående och ett rikt friluftsliv främjar såväl folkhälsa som biologisk mångfald.

Syftet med friluftsplänen är att främja hälsa och välmående och göra Östhammars kommun till en attraktiv plats att leva och vistas på. Målet är att göra friluftslivet mer tillgängligt för invånare och besökare. Den friluftspolitiskplanen består av en tvåårig tidplan med fokusområden, åtgärder och ansvarsfördelning.



Dnr: KFN-2021-69  
2022-05-19

### **Så här gör du för att ge synpunkter:**

Vi tar gärna emot synpunkter på planen i första hand där ni anser er berörda, men synpunkter kring andra delar och kring helheten är också välkommet. Vi vill ha era synpunkter digitalt **senast den 12 september 2022**.

Svaren skickas till [REDACTED] I ämnesraden ange "Dnr KFN-2021-69 Remiss - Friluftspolitiskplan för Östhammars Kommun 2023-2024".

Planen skickas på remiss till; Barn- och utbildningsnämnden, Bygg- och miljönämnden, Kommunstyrelsen, Socialnämnden och Kommunala rådet för pensionärer och funktionsnedsatta samt externa lokala och regionala organisationer enligt bifogad lista.

### **Vad händer sen?**

Inkomna remissvar sammanställs efter remissperioden till Kultur- och fritidsnämnden och ett slutligt förslag till friluftspolitiskplan arbetas fram. Slutlig version av Friluftspolitiskplan för Östhammars Kommun 2023-2024 beslutas av kultur- och fritidsnämnden i oktober för att därefter antas i kommunfullmäktige i december 2022.

Vid frågor kontakta oss gärna via [k](#) [REDACTED]

### **Välkomna med ert remissvar!**

*Caroline Henning, på uppdrag av Kultur- och fritidsnämnden*

# Råd för social hållbarhet i Uppsala län

## Överenskommelse om regional samverkan



## Behov av struktur och systematik i arbetet för social hållbarhet

Råd för social hållbarhet samlar offentliga aktörer i Uppsala län i syfte att skapa struktur och systematik i länets arbete för social hållbarhet. Genom arbetet i rådet får aktörerna en helhetssyn och en delad lägesbild inom området. Detta ger förutsättningar för att kunna fatta beslut om gemensamma ställningstaganden, gemensam inriktning och gemensam styrning för att koordinera länets verksamhet inom social hållbarhet.

Råd för social hållbarhet breddar och kompletterar den samverkan som bland annat bedrivs genom länets samverkansstruktur kopplat till Regionalt forum och Regionala ledningsgruppen. Styrkan med rådet är flernivåsamverkan (stat, region, kommun) där flera statliga aktörer ingår.

Syftet med överenskommelsen är samverkan som skapar synergier. Målet för samverkan är att öka möjligheten till ett gott liv på lika villkor för hela länets befolkning. Fokus är gemensamma målsättningar och insatser som skapar ett mervärde för hela Uppsala län. Arbetet ska anpassas utifrån både lokala och regionala behov och prioriteringar.

Avsikten är att få särskilt genomslag inom vissa prioriterade områden som rådet beslutar om. Arbetet sker på förvaltningsnivå och ska koordineras inom ramen för befintliga politiska uppdrag.

Rådets prioriteringar är centrala i den gemensamma samverkan i länet. I tillägg till detta bedrivs emellertid ytterligare omfattande arbete för social hållbarhet av de offentliga aktörerna, vilket bör ses som en viktig del av genomförandet av Agenda 2030 och de globala målen. Rådets arbete bygger i grunden på samverkan inom sju specifika sakområden:

- integration
- jämställdhet inklusive mäns våld mot kvinnor
- ANDT-LS
- brottsförebyggande frågor
- mänskliga rättigheter
- inkluderande arbetsmarknad
- god och jämlik hälsa

Aktörerna i rådet har kommit överens om att minimera antalet regionala styrdokument. Detta i syfte att förenkla och skapa tydlighet samt att frigöra resurser till operativt arbete och stöd till länets kommuner, till exempel i framtagande av lokala strategier och handlingsplaner vid behov. Regionala styrdokument bör tas fram endast i undantagsfall och efter noggrant övervägande. Undantag från detta kan till exempel utgöras av explicita regeringsuppdrag om att ta fram regionala strategier inom ett specifikt område.

Denna överenskommelse kompletteras med *Plan för regional samverkan inom prioriterade områden* som närmare beskriver parternas samverkan inom identifierade prioriteringar och insatsområden.

## Modell för samverkan (beslut, genomförande, uppföljning)

*Råd för social hållbarhet* är det organ som formellt beslutar om denna överenskommelse och som även fungerar som beställare för samverkansplanens genomförande och uppföljning. Rådet leds av landshövdingen i Uppsala län. Det är länets högsta strategiska forum inom social hållbarhet och består av alla kommunchefer i länet, samt chefer på regional nivå från Länsstyrelsen, Region Uppsala, Migrationsverket, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Polisen, Åklagarmyndigheten, Kriminalvården, Nationellt centrum för kvinnofrid samt Uppsala universitet och Sveriges lantbruksuniversitet.

*Kansligruppen* ansvarar för planering av dagordning till rådets möten, beredning av frågor till och från rådet samt strategisk planering av samordningsgruppens arbete.

*Samordningsgruppen* ansvarar för koordinering av genomförande och uppföljning av överenskommelsen, samverkansplanen och gemensamma aktiviteter. Rapportering sker årligen till rådet.

*Regionala arbetsgrupper eller nätverk* ansvarar på uppdrag av samordningsgruppen för det operativa genomförandet av samverkansplanen. Det sker i första hand genom att förstärka redan pågående arbete i riktning mot målen i samverkansplanen. Grupperna redovisar sitt arbete till Samordningsgruppen.

## Insatser för samverkan

Grundläggande för en framgångsrik samverkan är kännedom om varandras uppdrag och pågående arbete. Gemensamma lägesbilder, behovs- och orsaksanalyser ger förutsättningar för att hitta områden där vi kan få ut större effekter i samhället om vi jobbar tillsammans eller understödjer varandras arbete. Insatserna för samverkan är mer eller mindre universella men måste anpassas till varje insatsområde.

Exempel på hur aktörerna kan samverka:

- Sprida kunskap om och implementera nationella och regionala styrdokument
- Lyfta in våra insatsområden i befintliga samverkansfora och nätverk för att identifiera samverkanspotential samt klargöra ansvar och roller
- Ta fram gemensamma lägesbilder och målgruppsanalyser
- Kartlägga och analysera behov samt pågående aktiviteter
- Kartlägga behov av länsövergripande/huvudmanövergripande samverkansaktiviteter
- Skapa forum för lärande
- Stärka vår samverkanskompetens
- Inventera och aktivt involvera nya samverkansparter såsom näringsliv och civilsamhälle
- Samverka kring metoder för inflytande och delaktighet
- Genomföra gemensamma kommunikationsinsatser

## Åtagande

Parterna åtar sig att tillsammans identifiera aktiviteter som genomförs i samverkan. Det är upp till varje aktör att avgöra vad de kan bidra med för att skapa mervärde. Identifierade gemensamma aktiviteter hanteras i respektive parts verksamhetsplanering.

Resultatet av det gemensamma arbetet sammanställs och presenteras för Råd för social hållbarhet årligen.

# Råd för social hållbarhet i Uppsala län

## Plan för regional samverkan inom prioriterade områden



## Innehåll

Inledning .....	3
Behov av struktur och systematik i arbetet för social hållbarhet.....	3
Planens funktion och syfte.....	4
Planens utgångspunkt.....	5
Hälsans bestämningfaktorer .....	5
Brottsförebyggande arbete .....	6
Nationell och regional strategi för jämställdhet.....	7
Främjande och förebyggande arbete .....	8
Prioritering – Hälsa, trygghet och goda livsvillkor för socioekonomiskt utsatta områden och grupper.....	8
Beskrivning av insatsområden och tillhörande mål.....	9
Prioritering – Mäns våld mot kvinnor .....	10
Viktiga perspektiv i arbetet mot mäns våld mot kvinnor .....	11
Beskrivning av insatsområden och tillhörande mål.....	11
Genomförande och uppföljning.....	12

## Inledning

### Behov av struktur och systematik i arbetet för social hållbarhet

Råd för social hållbarhet samlar offentliga aktörer i Uppsala län i syfte att skapa struktur och systematik i länets arbete för social hållbarhet. Rådets två främsta prioriteringar är

- att främja hälsa, trygghet och goda livsvillkor för socioekonomiskt utsatta områden och grupper
- att motverka mäns våld mot kvinnor.

Denna samverkansplan är framtagen för att skapa en struktur och systematik i arbetet för social hållbarhet. Målet för samverkan inom Råd för social hållbarhet är att öka möjligheten till ett gott liv på lika villkor för hela länets befolkning.

En god hälsa är grundläggande för livskvalitet och delaktighet i samhället, vilket i sin tur gynnar länets regionala utveckling och tillväxt. Uppsala län har generellt en frisk och välmående befolkning men hälsan är ojämnt fördelad både inom och mellan länets kommuner. Vår hälsa påverkas, utöver egna val och levnadssätt, också av de olika arenor i samhället där vi lever våra liv. Grund för en god hälsa skapas i barndomen, där uppväxtvillkor såsom boendemiljö och utbildningsmöjligheter utgör viktiga förutsättningar. Arbete, arbetsmiljö och försörjningsmöjligheter är ytterligare förutsättningar i livet som bidrar till att uppnå en god hälsa. Dessa olika förutsättningar skiljer sig systematiskt åt mellan olika sociala grupper, trots att rätten till bästa uppnåeliga hälsa gäller samtliga länets invånare. Ojämligheten i länet ökar dessutom mellan både individer, bostadsområden och grupper. Denna plan tar avstamp i mänskliga rättigheter och i en rättighetsbaserad metod som förtydligar offentliga aktörers ansvar och individens roll som rättighetsbärare.

Skillnader i livsvillkor grundas tidigt i livet. Processer som genererar ojämlikhet är självförstärkande, vilket innebär att de som har lite mer kommer att ha större möjlighet att få ytterligare lite mer och tvärtom. Samverkan är en av flera viktiga komponenter i arbetet med att säkerställa ett jämställt och jämlikt Uppsala län. Länets offentliga aktörer har en viktig roll i att säkra ett strukturerat och kunskapsbaserat preventivt arbete, som utgår ifrån delade lägesbilder och som skapar mervärden i samhället. Potentialen i samverkan med civilsamhället och näringslivet behöver också tas tillvara och främjas.

Även utsattheten för brott och den upplevda tryggheten är ojämnt fördelad i samhället. Kvinnors otrygghet är större än mäns. Brottsligheten har också blivit alltmer komplex, varierad och gränsöverskridande. Både människor och varor korsar gränser och rör sig inom landet på ett annat sätt än tidigare, vilket bland annat har underlättat för människohandel samt införseln av vapen och narkotika. Den organiserade brottsligheten har blivit mer omfattande och förändrats till sin karaktär. Brottslighet som riktar sig mot olika delar av välfärden är också ett stort problem. Den digitala utvecklingen, internet och sociala medier har många positiva följder, men kan också påverka brottsutvecklingen och utsattheten i negativ riktning. I och med att fler har möjlighet att uttrycka och sprida åsikter, idéer och information har det blivit lättare att skada andras integritet genom hot, hat och kränkningar.



Här krävs läns-gemensamma insatser för att utveckla det systematiska och kunskapsbaserade arbetet med att förebygga brott och skapa trygghet. Till detta hör även arbetet kring stärkt samhällsklimat och inkludering för att skapa tillit och för att motverka misstro och polarisering. FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna slår fast att alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter och har rätt att leva ett liv fritt från våld. Principen icke-diskriminering är en central del av det internationella människorättsskyddet. Av såväl regeringsformen som den svenska diskrimineringslagen framgår det att ingen får diskrimineras på grund etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning, kön, könsidentitet eller könsuttryck<sup>1</sup>, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller ålder. Den allmänna förklaringen har en bredare ansats som även inkluderar exempelvis socialt ursprung.

FN:s konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor, CEDAW, beskriver diskriminering och våld mot flickor och kvinnor som brott mot de mänskliga rättigheterna. I FN:s Agenda 2030 med globala mål för hållbar utveckling anges i delmål 5.2 att alla former av våld mot flickor och kvinnor, både i det privata och offentliga rummet, ska avskaffas. Här inkluderas även människohandel, sexuellt utnyttjande och andra typer av exploatering. FN:s definition av våld mot kvinnor avser ”Varje könsrelaterad våldshandling som resulterar i, eller troligen kommer att leda till, fysisk, sexuell eller psykisk skada eller lidande för kvinnor, samt hot om sådana handlingar, tvång eller godtyckligt frihetsberövande, vare sig det sker i det offentliga eller privata livet”. Våld i nära relationer är ett stort folkhälsoproblem och en kränkning av mänskliga rättigheter som kan få allvarliga konsekvenser för den som drabbas. Ett bra stöd från samhällets olika aktörer kan i vissa fall innebära skillnaden mellan liv och död.

## Planens funktion och syfte

Planen konkretiserar rådets prioriteringar i olika insatsområden och mål samt beskriver hur genomförande och uppföljning av arbetet ska ske.

Råd för social hållbarhet har beslutat om två prioriteringar för det fortsatta arbetet:

- Att främja hälsa, trygghet och goda livsvillkor för socioekonomiskt utsatta områden och grupper.
- Att motverka mäns våld mot kvinnor, inklusive våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution samt människohandel med särskilt fokus på sexuella ändamål.

De två prioriteringarna har en nära koppling mellan varandra då rätten till ett liv utan våld är en viktig förutsättning för hälsa, trygghet och goda livsvillkor. Flera samhällsutmaningar, som kopplar an till de båda prioriteringarna, såsom våld, brott, missbruk, ohälsa och utanförskap, har till stor del samma bakomliggande orsaker. Genom ett fokus på att allmänt

---

<sup>1</sup> I diskrimineringslagen används begreppet ”könsöverskridande identitet eller uttryck”, men Diskrimineringsombudsmannen förordar begreppet ”könsidentitet eller könsuttryck”. Det beror på att DO anser att lagens begrepp (”könsöverskridande”) riskerar att befästa en bild av att personer som omfattas av skyddet mot diskriminering är avvikare i ett samhälle där det finns starka normer och föreställningar om kön.

främja en god hälsoutveckling i kombination med att tidigt identifiera och stärka personer med flera riskfaktorer bidrar samhället till färre normbrytande problem och en ökad jämlikhet i hälsa.

## Planens utgångspunkt

Utgångspunkt för planen är den fördjupade nuläges- och omvärldsanalys samt de åtaganden och prioriterade mål för programperioden som vuxit fram och beslutas i den regionala utvecklingsstrategin utifrån Agenda 2030. Agenda 2030 och de globala målen fungerar som ram och anger riktningen för arbetet.

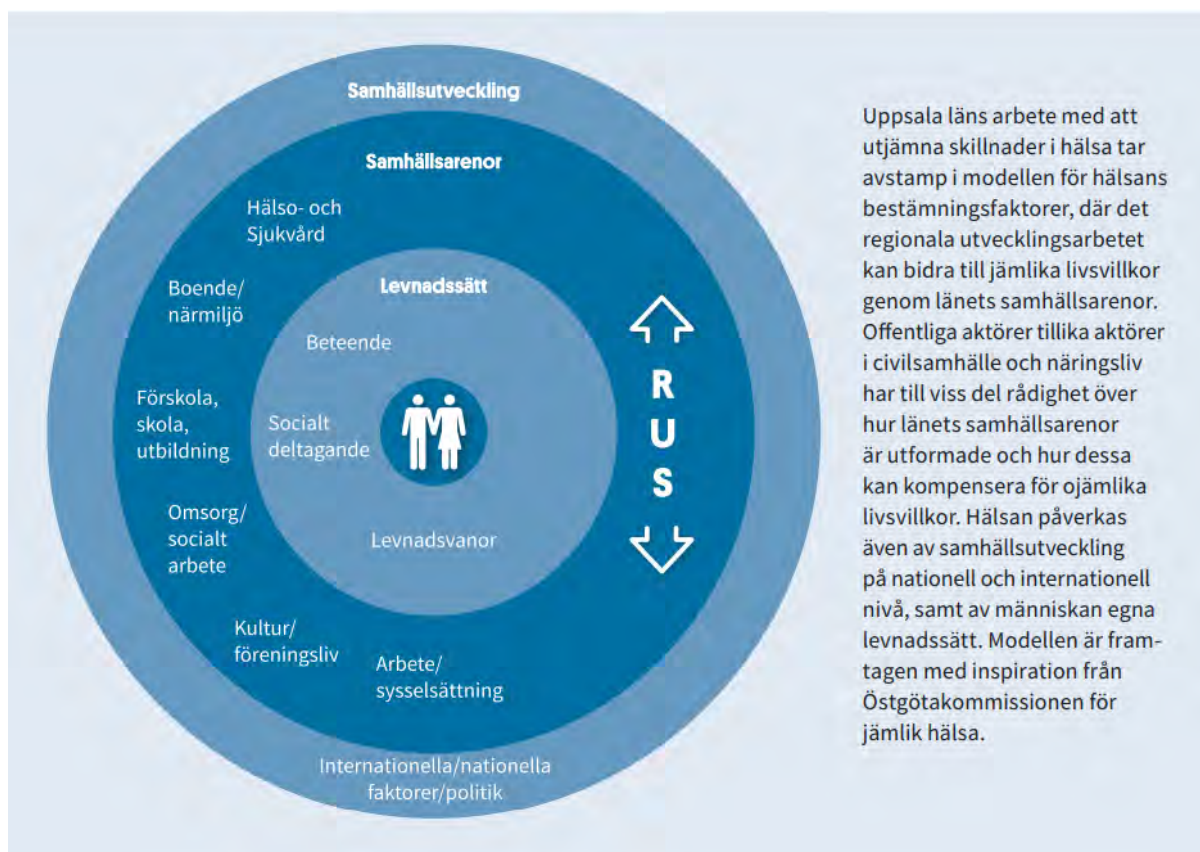
Det strategiska utvecklingsområdet *En region för alla* i den regionala utvecklingsstrategin lyfter fram länets invånare och det goda livet. Denna samverkansplan syftar till att skapa en positiv utveckling inom detta strategiska område.

Arbetet med de två prioriteringar som beskrivs och konkretiseras i denna plan tar stöd i modellen för hälsans bestämningsfaktorer, folkhälsopolitikens åtta målområden och rättighetsbaserat arbetssätt samt är formulerat utifrån ett brottsförebyggande samt främjande arbete för ökad hälsa.

## Hälsans bestämningsfaktorer

Hälsan är beroende av olika faktorer och förutsättningar, som brukar kallas hälsans bestämningsfaktorer. Det är flera faktorer som samverkar på olika nivåer i samhället, exempelvis var och hur vi bor, vilken miljö vi lever i, barndomen och uppväxttiden, vår utbildning och vårt arbete samt samhällsekonomin i stort.

En del av bestämningsfaktorerna kan påverkas genom individens egna ställningstaganden medan andra kräver politiska beslut och gemensamma åtgärder från samhället för att påverkas. För att åstadkomma positiva förändringar i befolkningens hälsoutveckling och säkerställa rätten till bästa uppnåeliga hälsa krävs därför åtgärder på alla nivåer och i alla samhällssektorer och miljöer.



Det nationella målet för folkhälsopolitiken är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation. Folkhälsopolitiken består av åtta målområden, som alla återspeglar hälsans bestämningfaktorer. Målområdena är

- Det tidiga livets villkor
- Kunskaper, kompetenser och utbildning
- Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö
- Inkomster och försörjningsmöjligheter
- Boende och närmiljö
- Levnadsvanor
- Kontroll, inflytande och delaktighet
- En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård

### Brottsförebyggande arbete

Långsiktigt brottsförebyggande arbete ska vara kunskapsbaserat och strukturerat och handlar om att arbeta med tre typer av prevention<sup>2</sup>, se nedan. En ytterligare nyckel till framgång i det brottsförebyggande arbetet är att arbeta i samverkan över hela samhället.

<sup>2</sup> Effektiv samordning av brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete i socialt utsatta områden - en processutvärdering av Brottsförebyggande rådets utvecklingsprojekt, *Per-Olof Hallin* Urbana studier Malmö universitet.

Utöver samverkan mellan kommun och polis är det viktigt att även myndigheter, civilsamhälle och näringsliv inkluderas.

**Strukturell** prevention handlar om att förändra människors grundläggande livsvillkor genom att tillgodose grundläggande mänskliga rättigheter såsom rätten till bostad, utbildning och arbete. Genom att förbättra barns, ungdomars och vuxnas levnadsförhållanden ökar också möjligheterna för dem att utveckla och leva ett fullgott liv.

**Social** prevention handlar om att påverka och motverka de sociala processer som kan leda till att individer och grupper utvecklar negativt normbrytande beteenden eller återfall i brott.

**Situationell** prevention handlar om att på platser och i situationer skapa förutsättningar för att brott eller annat negativt normbrytande beteende inte inträffar, och om de inträffar begränsa dess konsekvenser.

## Nationell och regional strategi för jämställdhet

Det övergripande målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. För att stärka genomförandet av det jämställdhetspolitiska delmålet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra har regeringen tagit fram en långsiktig strategi och ett åtgärdsprogram på området. I delmålet ingår även att män och kvinnor, flickor och pojkar ska ha samma rätt till och möjlighet till kroppslig integritet.

Den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor är framtagen av regeringen och består av fyra prioriterade delmål som är vägledande i arbetet på nationell, regional och lokal nivå:

- **Utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld.** När fler går samman kan vi förhindra att våld uppstår och minska återfall i brott.
- **Förbättrad upptäckt av våld samt starkare skydd och stöd.** En effektiv vårdkedja leder till att fler kan skyddas och erbjudas rätt stöd.
- **Effektivare brottsbekämpning.** Vid en fungerande rättsprocess kommer fler att medverka i brottsutredningen och fler brott klaras upp.
- **Förbättrad kunskap och metodutveckling.** Genom utbildning, systematisk uppföljning och utvärdering ökar kunskapen och vi får fler verksamma metoder och arbetssätt.

Länsstyrelsen Uppsala län har tillsammans med länets kommuner, myndigheter och idéburen sektor tagit fram en regional strategi som kan bidra till att påskynda arbetet för jämställdhet och samtidigt ta hänsyn till regionala förutsättningar och behov. Regional strategi för jämställdhet 2018–2022 fokuserar på fyra prioriterade områden:

- Mäns våld mot kvinnor
- Jämställd arbetsmarknadsetablering med fokus på utlandsfödda kvinnor
- Jämställd hälsa
- Jämställd resursfördelning

## Främjande och förebyggande arbete

Såväl nationella strategier som statliga mål och regeringsuppdrag pekar på behovet av att prioritera mer främjande och förebyggande arbetssätt och att arbetet behöver samordnas över flera sakområden. Forskning visar att många samhällsutmaningar såsom våld, brott, missbruk, ohälsa och utanförskap, till stor del har samma bakomliggande orsaker.

Folkhälsomyndigheten lyfter fram vikten av att skapa strukturer som motverkar samlade riskfaktorer hos sårbara grupper och samtidigt stärka främjande strukturer som exempelvis en god skolgång med godkänd gymnasiebehörighet, god anknytning mellan förälder och barn samt en meningsfull fritid. Genom ett fokus på att allmänt främja en god hälsoutveckling i kombination med att tidigt identifiera och stärka personer med flera riskfaktorer bidrar samhället till färre normbrytande problem och en ökad jämlikhet i hälsa.

Främjande och förebyggande arbetssätt behövs för att få ett socialt hållbart arbete med en samordning och samverkan över flera sakområdesgränser, så som brottsförebyggande, våldsförebyggande/mäns våld mot kvinnor, föräldraskapsstöd, ANDT-förebyggande samt tvärperspektiv så som jämställdhet, jämlikhet, barnrätt och mänskliga rättigheter.

Ett tidigt fokus på främjande och förebyggande arbete är ett sätt att konkretisera arbetet för att nå målen i Agenda 2030, framför allt gällande de sociala aspekterna.

En rättighetsbaserad metod

Att alla barn och unga ska ha goda livsvillkor innebär att samhället ska skapa goda livsvillkor för individen med utgångspunkt i rätten att komma i åtnjutande av de mänskliga rättigheterna såsom de uttrycks i grundlagarna och de för Sverige rättsligt bindande FN-konventionerna. Individen ska ha tillgång till utbildning, arbete, bostad, hälsa, trygghet, kultur och fritid, sitt språk, möjlighet till delaktighet och inflytande samt ett liv fritt från diskriminering. Delaktighet och inflytande är en mänsklig rättighet som finns inskriven i en rad konventioner, däribland konventionen om barnets rättigheter.

En rättighetsbaserad metod utgår ifrån individen som rättighetsinnehavare och det offentliga som ansvarsbärare. Den rättighetsbaserade metoden förtydligar det offentliga åtgärdsansvar och utgår ifrån principer om icke-diskriminering och jämlikhet, transparens och insyn samt delaktighet och inflytande. Metoden kan användas systematiskt från verksamhetsplanering och budgetering till genomförande och utvärdering av insatser (Se t.ex. SKL, Mänskliga rättigheter i ledning och styrning, 2017).

## Prioritering – Hälsa, trygghet och goda livsvillkor för socioekonomiskt utsatta områden och grupper

Goda livsvillkor bidrar till hälsa och trygghet. Förutsättningarna för hälsa, trygghet och goda livsvillkor är ojämnt fördelade i samhället, och därför behöver ett särskilt fokus läggas på att kompensera för ojämlikheter mellan människor. Många utsatta grupper bor i områden som även geografiskt är socioekonomiskt utsatta. Rådets prioritering om att främja hälsa, trygghet och goda livsvillkor för socioekonomiskt utsatta områden och grupper har mot bakgrund av ovanstående konkretiserats i *fyra insatsområden*:

- Kompensatoriska insatser för goda och jämlika livsvillkor
- Förutsättningar för goda levnadsvanor
- Egenmakt, inflytande och delaktighet
- Trygga miljöer

Huvudsaklig *målgrupp* för insatserna är barn och unga och de närmaste runt barn och unga som skapar förutsättningarna för en bra start i livet.

Insatserna riktar sig till individer och grupper som lever i socioekonomisk utsatthet. Med socioekonomiskt utsatta områden avses områden där nettointkomst, förvärvsarbete, gymnasiebehörighet och utbildningsnivå ligger på nivåer under genomsnittet för landet, samt där arbetslöshet, ekonomiskt bistånd och sjukdagar ligger på nivåer över genomsnittet för landet. I vissa av dessa områden finns en förhöjd risk för kriminalitet och att barn och unga ansluter sig till kriminella miljöer.

## Beskrivning av insatsområden och tillhörande mål

### Kompensatoriska insatser för goda och jämlika livsvillkor

*Syftet med insatsområdet* är att alla barn ska ha grundläggande förutsättningar att utifrån sina villkor utveckla kognitiva, emotionella, sociala och fysiska förmågor vilket ger dem en bra start i livet.

En god och jämlik hälsa uppnås genom att länets invånares egna möjligheter att agera och generera resurser stärks. Det innebär att länets aktörer kompletterar och adderar resurser när de egna inte räcker till. Länets insatser är anpassade och utformade så att de motsvarar befolkningens behov. Goda livsvillkor för länets befolkning bidrar till både hälsa och trygghet. Ojämlighet i hälsa uppkommer genom systematiska ojämlikheter i resurser och handlingsutrymme mellan olika grupper i samhället. Exempel på resurser är goda uppväxtvillkor, en bra utbildning och en god inkomst. En mer jämlik hälsa kräver en mer jämlik tillgång till dessa resurser, vilket i sin tur kräver samordnade insatser från många samhällssektorer. Ojämlighet i livsvillkor och möjligheter mellan olika familjer bidrar till att barn har skilda förutsättningar att utvecklas under det tidiga livet. För att åstadkomma en god och jämlik hälsa behöver vi tillsammans skapa, stötta och stärka en god start i livet och jämlika uppväxtvillkor.

### Förutsättningar för goda levnadsvanor

*Syftet med insatsområdet* är att ge invånarna i Uppsala län goda möjligheter att göra hälsosamma val då det finns god tillgång till hälsofrämjande produkter, miljöer och aktiviteter.

Levnadsvanor är ett centralt område för att uppnå hälsa och där det finns skillnader mellan olika socioekonomiska grupper. För att minska insjuknandet i våra vanligaste folksjukdomar går arbetet ut på att främja fysisk aktivitet, goda matvanor och sömn, samt att begränsa tillgängligheten och användandet av hälsoskadliga produkter som alkohol, narkotika, doping, tobak, läkemedel och spel om pengar. Det är också av betydelse att samhället stödjer individer när de vill göra en beteendeförändring men inte klarar det själva.



## Egenmakt, inflytande och delaktighet

*Syftet med insatsområdet* är att alla barn och ungdomar i Uppsala län ska ha jämlika förutsättningar till egenmakt, att delta i demokratiska processer och i det civila samhället.

Alla länets invånare ska känna sig inkluderade i samhället. Individens och gruppernas möjlighet till egenmakt, inflytande och delaktighet påverkas av socioekonomiska faktorer som bland annat kan härledas till ojämlikhet, diskriminering och andra rättighetskränkningar.

Främjande insatser behövs men även insatser för att motverka faktorer som begränsar enskildas inflytande över sina liv och samhället i stort. Att kunna ta kontroll över sitt eget liv och känna tillit till andra människor och till offentliga verksamheter är viktigt i sig men är också något som kan påverka exempelvis rätten till hälsa och trygghet.

Det finns en risk att individer och grupper som upplever att de saknar inflytande över sina egna livsvillkor och utvecklingen av samhället i stort, hamnar i en känsla av utanförskap och maktlöshet. Rätten att få vara delaktig och utöva inflytande i sammanhang som är betydelsefulla för individens tillvaro och levnadsvillkor är grundlagsskyddad och bottenar i flera olika bestämmelser om mänskliga rättigheter. Genom en rättighetsbaserad metod värnar vi bland annat principer om inflytande och delaktighet.

## Trygga miljöer

*Syftet med insatsområdet* är att invånare i Uppsala län ska uppleva att den miljö de vistas i är trygg.

För att uppnå en trygg miljö, och därmed bidra till att främja rätten till exempelvis trygghet och personlig säkerhet, krävs insatser som främjar goda livsvillkor, mellanmänsklig tillit, delaktighet, jämställdhet och jämlikhet, samt insatser som förebygger och motverkar brott. Dessa utgör samtliga delar i ett öppet och inkluderande samhälle med ett gott samhällsklimat. Genom ett kunskapsbaserat arbetssätt utgår vi ifrån en bild av nuläget och utvecklingen över tid, analyserar bakomliggande orsaker, involverar medborgare i arbetet, föreslår platsspecifika åtgärder som också baseras på utvärderade och beprövade metoder, samt följer upp och utvärderar åtgärderna.

## Prioritering – Mäns våld mot kvinnor

Det övergripande målet för den svenska jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Mäns våld mot kvinnor betraktas som den yttersta konsekvensen av ett samhälle som inte är jämställt. I regeringens nationella strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor är det övergripande målet ett jämställt samhälle och att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. I målet ingår även att män och kvinnor, flickor och pojkar ska ha samma rätt till och möjlighet till kroppslig integritet. Mäns våld mot kvinnor är ett paraplybegrepp och syftar på det våld som flickor och kvinnor är särskilt utsatta för och som minskar deras handlingsutrymme.

De våldsformer som avses är:

- Våld i nära relationer.

- Hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning.
- Prostitution och människohandel (med särskilt fokus på sexuella ändamål) samt sexualiserat våld oberoende av relation.

Arbetet mot mäns våld mot kvinnor handlar även om att motverka pojkars, mäns och hbtqi-personers utsatthet för våld, samt omfattar även kvinnors, flickors och hbtqi-personers utövande av våld. I arbetet mot mäns våld mot kvinnor finns således både utsatthet – och utövarperspektiv.

### Viktiga perspektiv i arbetet mot mäns våld mot kvinnor

- Att våld ska förebyggas med fokus på våldsutövare och maskulinitetsnormer.
- Att större uppmärksamhet behöver läggas på unga kvinnors och flickors utsatthet för våld.
- Att flera livssituationer och omständigheter kan innebära särskild sårbarhet, såsom exempelvis ålder, funktionsvariationer, hedersnormer och sexuell läggning.
- Barnets bästa och barnets rättigheter. Barn som upplever eller bevittnar våld befinner sig i en mycket utsatt situation. Våld är en av de allvarligaste riskerna för barns hälsa och utveckling. Även ungdomar räknas som barn och kan utsättas för partnervåld på samma sätt som vuxna.

Rådets prioritering om att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor har konkretiserats i *tre insatsområden*:

- Prostitution och människohandel (med särskilt fokus på sexuella ändamål)
- Hedersrelaterat våld och förtryck
- Kunskap om våld

För samverkansområdet mäns våld mot kvinnor utgörs målgruppen ytterst sett av alla medborgare, såväl barn som vuxna. Olika informationsinsatser kan bidra till en ökad kunskap och medvetenhet hos allmänheten, inte minst kring vilken hjälp som finns för den som är utsatt, eller för den som utsätter någon för våld. Insatserna bör dock primärt inriktas på de yrkesverksamma som möter de som är eller kan vara utsatta. Insatser bör även inriktas till yrkesverksamma som möter de som utövar våld. För att stärka de yrkesverksamma i sin roll behövs ökad kunskap och medvetenhet om mäns våld mot kvinnor samt en ökad beredskap att ge stöd och hjälp.

### Beskrivning av insatsområden och tillhörande mål

#### Hedersrelaterat våld och förtryck

*Syftet med insatsområdet* är att länets aktörer gemensamt ska motverka hedersrelaterat våld och förtryck bland annat genom kunskapshöjande insatser, förebyggande arbete och stärkt samverkan.

Hedersrelaterat våld och förtryck är kopplat till hedersnormer som bygger på starka patriarkala eller heteronormativa föreställningar. De patriarkala föreställningarna tar sig



uttryck i kontroll av flickor och kvinnor som sträcker sig från begränsningar i vardagen rörande klädsel, umgänge och rörelsefrihet till begränsningar i val av utbildning, arbete, äktenskap och äktenskapsskillnad. I sin mest extrema form kan hedersnormerna leda till allvarlig brottslighet såsom t.ex. hot om våld och våld, inklusive dödligt våld. För de individer som försöker trotsa kontrollen kan följderna bli allvarliga. Det hedersrelaterade våldets kollektiva karaktär gör att gränserna mellan offer och förövare blir otydliga. De som medverkar till förtrycket kan själva vara utsatta. Det kan till exempel vara mödrar och unga män som känner sig pressade att sätta familjen före individen.

### **Prostitution och människohandel (med fokus på sexuella ändamål)**

*Syftet med insatsområdet* är att länets aktörer gemensamt ska verka för att kunskapen om prostitution och människohandel ökar i länet samt att fler ärenden rörande sexköp och människohandel för sexuella ändamål rapporteras, anmäls och lagförs.

Att handla med människor är en av de allvarligaste formerna av organiserad brottslighet och innebär ett cyniskt utnyttjande av andra människor. Människohandel kränker den drabbades rätt att få bestämma över sitt liv och sin kropp. Ett stort antal människor i världen, främst kvinnor och barn, är utsatta för människohandel varje år och majoriteten av dessa utnyttjas sexuellt. Förutom prostitution och andra former av sexuellt utnyttjande utsätts många av människohandelns offer för tvångsarbete, slaveri, organ-handel eller andra former av utnyttjanden.

Det finns ett tydligt samband mellan prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Det som primärt upprätthåller såväl människohandeln för sexuella ändamål som prostitutionen är efterfrågan.

### **Kunskap om våld**

*Syftet med insatsområdet* är att länets aktörer gemensamt ska verka för att höja kunskapen om mäns våld mot kvinnor.

Berörda aktörer ska ha bästa möjliga kunskap om att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor för att kunna utforma och bedriva ett verkningsfullt arbete.

Genom kompetenshöjande insatser, forum för dialog och samverkan kan vi öka länets kunskaper om mäns våld mot kvinnor, inklusive våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel.

## **Genomförande och uppföljning**

Parterna har åtagit sig att identifiera gemensamma aktiviteter för genomförande av denna samverkansplan, se bilaga 1. Gemensamma pågående aktiviteter.

Arbetet med gemensamma aktiviteter följs upp och presenteras för Råd för social hållbarhet årligen. I samband med uppföljningen ska rådet ta ställning till om arbetet med respektive aktivitet ska fortsätta. Rådet tar löpande ställning till om nya aktiviteter ska påbörjas.

## Överblick: Gemensamma pågående aktiviteter inom Råd för social hållbarhet

Prioritering: Hälsa, trygghet och goda livsvillkor för socioekonomiskt utsatta områden och grupper			
Insatsområde	Gemensam aktivitet	Samordnande aktör	Deltagande aktörer
Kompensatoriska insatser för goda och jämlika livsvillkor	Skapa en <b>läns-gemensam plattform</b> för statistik, analys, kunskap och kommunikation  <b>Suicidpreventiva utbildningar</b> för rådets aktörers professioner som möter suicidnära personer	Region Uppsala/ Länsstyrelsen  Region Uppsala	Migrationsverket, Håbo kn  Polismyndigheten, Uppsala universitet, Uppsala kn, Knivsta kn, Enköpings kn, Tierps kn, Håbo kn
Förutsättningar för goda levnadsvanor			
Egenmakt inflytande och delaktighet			
Trygga miljöer	<b>Våldsförebyggande arbete i skola</b> med fokus på skadliga och begränsande normer för maskulinitet riktat till skolor i socioekonomisk utsatta områden  Utveckla den <b>lokala och regionala lägesbilden</b> – för en ökad trygghet	Länsstyrelsen  Länsstyrelsen	Polismyndigheten, Uppsala universitet, Knivsta kn, Tierps kn, Håbo kn  Polismyndigheten, Uppsala universitet, Knivsta kn, Enköpings kn, Tierps kn, Håbo kn, Älvkarleby kn
Prioritering: Mäns våld mot kvinnor			
Insatsområde	Gemensam aktivitet	Samordnande aktör	Deltagande aktörer
Prostitution och människohandel för sexuella ändamål	Stärka det gemensamma arbetet i länet mot prostitution och människohandel genom <b>regionkoordinatorer</b>	Länsstyrelsen	Länsstyrelsen, Region Uppsala, Polismyndigheten, Östhammars kn, Tierps kn, Älvkarleby kn, Heby kn, Enköpings kn, Håbo kn, Knivsta kn, Uppsala kn,
Hedersrelaterat våld och förtryck	Stärka strategisk och operativ samverkan genom <b>Resursteam mot hedersrelaterat våld och förtryck</b>	Länsstyrelsen/Uppsala kommun	Uppsala kn, Håbo kn, Älvkarleby kn, Östhammars kn, Enköpings kn, Kriminalvården, Polismyndigheten, Region Uppsala, Försäkringskassan
Kunskap om våld	Sprida <b>Webbkurs om våld</b> hos rådets aktörer och i länet	Länsstyrelsen/NCK	Samtliga

## Pågående gemensamma aktiviteter

### Aktivitet 1

#### **Skapa en länsgemensam plattform för statistik, analys, kunskap och kommunikation**

*Insatsområde: Kompensatoriska insatser för goda och jämlika livsvillkor*

#### Beskrivning av aktivitet

Insatsen handlar om att skapa en länsgemensam plattform i form av aktuell och tillgänglig statistik, analys, kunskap och kommunikation.

*Syftet:* Att stödja och ge verktyg för arbete inom prioriteringen att främja hälsa, trygghet och goda livsvillkor för socioekonomiskt utsatta områden och grupper.

*Önskat framtidstillstånd:* Rådets aktörer ska ha fått kompetensutvecklande insatser var aktuell statistik finns att tillgå, verktyg och metoder för att genomföra analyser, samt tillgång till kunskapsinhämtning och forum/nätverk, samt verktyg till att kommunicera arbetet med insatserna. Region Uppsala och Länsstyrelsen i Uppsala län ska vara ledande aktörer i arbetet med social hållbarhet och erbjuda ovan nämnda stöd till länets kommuner, organisationer, myndigheter och civilsamhälle.

*Aktiviteter:* Rådets aktörer ska genom plattformen ges verktyg i form av kompetensutvecklande insatser för att tillgodogöra sig tillgänglig och aktuell statistik, analys, aktuell kunskap och kommunikation.

*Förväntat resultat:* Rådets aktörer ska i sitt genomförande av de tre nedanstående insatserna ha fått stöd och verktyg gällande statistik, analys, kunskap och kommunikation

#### Samordnande aktörer

Region Uppsala och Länsstyrelsen i Uppsala län

#### Deltagande aktörer

Migrationsverket, Håbo kommun

#### Bevakar arbetet

Polismyndigheten, Kriminalvården, NCK, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Uppsala kommun, Knivsta kommun, Enköpings kommun, Heby kommun, Älvkarleby kommun och Tierps kommun.

### Aktivitet 2

#### **Genomföra gemensamma utbildningar för rådets aktörers professioner som möter suicidnära personer**

*Insatsområde: Kompensatoriska insatser för goda och jämlika livsvillkor*

#### Beskrivning av aktivitet

Kompetenshöjande insatser till yrkesgrupper som i sin roll träffar personer som kan utgöra riskgrupper för suicid. Öka yrkesgruppers suicidpreventiva kunskaper när det gäller att känna igen

tecken på ökad suicidrisk och avgöra vilka åtgärder som kan sättas in för att förhindra att någon tar sitt liv.

*Syfte:* Att genom suicidpreventiva insatser för professioner som jobbar gentemot socioekonomiskt utsatta områden, ge verktyg och kunskap om hur suicid kan förebyggas.

*Önskat framtidstillstånd:* Ingen person ska behöva hamna i en sådan utsatt situation att suicid upplevs som den enda utvägen (framtidstillståndet är baserat på det nationella handlingsprogrammet för suicid).

*Aktiviteter:* Aktiviteter som ska genomföras är kompetensutvecklande insatser (första hjälpen psykisk hälsa samt Psyk-E bas suicid) för professioner som möter riskgrupper i socioekonomiskt utsatta områden.

*Förväntat resultat efter 2021:* Minst 80% av all yrkesprofession, inom respektive aktör, som möter riskgrupper för suicid ska ha genomgått någon av de ovannämnda kompetensutvecklande insatserna.

### Samordnande aktör

Region Uppsala

### Deltagande aktörer

Polismyndigheten, Uppsala universitet, Uppsala kommun, Knivsta kommun, Enköpings kommun, Tierps kommun och Håbo kommun.

### Bevakar arbetet

Länsstyrelsen, Kriminalvården, NCK, Arbetsförmedlingen, Heby kommun, Älvkarleby kommun.

## Aktivitet 3

### **Våldsförebyggande arbete i skola med fokus på skadliga och begränsande normer för maskulinitet riktat till skolor i socioekonomiskt utsatta områden**

*Insatsområde: Trygga miljöer*

#### Beskrivning av aktivitet

Aktiviteten handlar om att stärka länets våldsförebyggande samverkan i skolor med ett särskilt fokus på skadliga och begränsande normer för maskulinitet. Samverkan sker bland annat genom en referensgrupp som sammankallas av länsstyrelsen.

*Syfte:* Den regionala samverkan ska vidgas och stärkas i syfte att förebygga och stävja våld genom att motverka skadliga och begränsande normer för maskulinitet.

*Önskat framtidstillstånd:* Att Uppsala län, i enlighet med regeringens strategi, har ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld där fokus är proaktivt arbete mot våldets orsaker. Minskad förekomst av våld i skolan, på andra arenor och att länets våldsförebyggande arbete genomsyras av jämställdhet och jämlikhet.

*Aktiviteter:* Länsstyrelsen bjuder in till forum för samverkan och erbjuder möjligheter till erfarenhetsutbyte och stöd.

*Förväntat resultat 2021:* Den regionala samverkan har stärkts och rådets medlemmar arbetar på ett kontinuerligt, likvärdigt och jämlikt sätt med våldsförebyggande arbete i och gentemot skolan.

### Samordnande aktör

Länsstyrelsen i Uppsala län

## Deltagande aktörer

Polismyndigheten, Uppsala universitet, Knivsta kommun, Tierps kommun och Håbo kommun.

## Bevakar arbetet

Region Uppsala, NCK, Försäkringskassan, Uppsala kommun, Enköpings kommun, Älvkarleby kommun.

## Aktivitet 4

### Utveckla den lokala och regionala lägesbilden – för en ökad trygghet

*Insatsområde: Trygga miljöer*

#### Beskrivning av aktivitet

Aktiviteten handlar om att stärka systematiskt brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete.

- Utveckla det systematiska och kunskapsbaserade arbetet med att ta fram lokala och regionala lägesbilder gällande trygghet.

Utbilda, skapa ett processtöd och utveckla ett systematiskt brottsförebyggande arbete kring lokala lägesbilder.

*Syfte:* Berörda rådsaktörer ska utveckla det lokala och regionala arbetet med strukturerade lägesbilder för ökad trygghet.

*Önskat framtidstillstånd:* Rådets aktörer genomför regelbundna kartläggningar, arbetar proaktivt med insatser som ökar befolkningens trygghet och är ett samhälle fritt från brott. Oavsett aktörs storlek och resurskapacitet ska verktyg finnas på lokal och regional nivå för systematisk kartläggning och analys. Ett jämlikt och likvärdigt kunskapsbaserat lägesbilsarbete ska ligga till grund för analyser, insatser, samverkansöverenskommelser och medborgarlöften.

*Aktiviteter:* Kompetensutvecklande insatser och forum för samverkan erbjuds rådets aktörer för att kunna utveckla och stärka det kunskapsbaserade lägesbilsarbetet för trygghet.

*Förväntat resultat 2021:* Det finns ett jämlikt, strukturerat och kunskapsbaserat lägesbilsarbete i Uppsala län. Alla berörda aktörer arbetar i samverkan, samlar in relevant information, analyserar och sätter in proaktiva insatser för ökad trygghet.

#### Samordnande aktör

Länsstyrelsen i Uppsala län

#### Deltagande aktörer

Polismyndigheten, Uppsala universitet, Knivsta kommun, Enköpings kommun, Tierps kommun, Håbo kommun, Älvkarleby kommun.

#### Bevakar arbetet

Region Uppsala, Kriminalvården, Uppsala universitet, NCK, Försäkringskassan, Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, Uppsala kommun, Heby kommun, Älvkarleby kommun.

## Aktivitet 5

### Regionkoordinatorer

*Insatsområde: Prostitution och människohandel (med särskilt fokus på sexuella ändamål)*

#### Beskrivning av aktivitet

Regionkoordinatorer har tillsats för Polisregion Mitt (Uppsala, Gävleborg och Västmanlands län).

För arbetet finns en styrgrupp bestående av regionkoordinatorerna och representanter från Åklagarkammaren i Västerås, Migrationsverket region Nord, Polismyndigheten (gruppen för gränsöverskridande internationell grov organiserad brottslighet, GIGOB) samt utvecklingsledare från de tre länsstyrelserna.

*Aktiviteter:* Operativa insatsveckor, utbildningsinsatser, kommunbesök, uppsökande verksamhet och insatser för att öka medvetenheten hos allmänheten

*Syfte:* Att förebygga och motverka prostitution och människohandel i Uppsala län.

*Önskat framtidstillstånd:* Att prostitution och människohandel har minskat i Uppsala län.

*Förväntat resultat:* Ett proaktivt och förebyggande arbete mot prostitution och människohandel gör att fler fall kan upptäckas och att problematiken minskar även på lång sikt.

#### Samordnande aktörer

Länsstyrelsen i Uppsala län, Uppsala kommun (Nexus).

#### Deltagande aktörer

Länsstyrelsen i Uppsala län, Region Uppsala, Östhammars kommun, Tierps kommun, Älvkarleby kommun, Heby kommun, Enköpings kommun, Håbo kommun, Knivsta kommun, Uppsala kommun, Polismyndigheten.

## Aktivitet 6

### Resursteam mot hedersrelaterat våld och förtryck

*Insatsområde: Hedersrelaterat våld och förtryck*

#### Beskrivning av aktivitet

Aktiviteten handlar om att stärka länets samverkan mot hedersrelaterat våld och förtryck.

*Syfte:* Att motverka hedersrelaterat våld och förtryck genom ökad strategisk och operativ samverkan mellan nyckelaktörer i länet.

*Önskat framtidstillstånd:* Att relevanta aktörer i Uppsala län har ett effektivt gemensamt arbete för att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck inklusive barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning.

*Aktiviteter:* Informationskampanjer och andra kunskapshöjande aktiviteter. Resursteamet sammankallas av länsstyrelsen fyra gånger per år.

*Förväntat resultat:* Stärkt samverkan i länet och bland rådets aktörer i syfte att upptäcka och förhindra hedersrelaterat våld och förtryck.

## Samordnande aktörer

Länsstyrelsen i Uppsala län och Uppsala kommun

## Deltagande aktörer

Uppsala kommun, Håbo kommun, Älvkarleby kommun, Östhammars kommun, Enköpings kommun, Kriminalvården, Polismyndigheten, Region Uppsala, Försäkringskassan.

## Aktivitet 7

### Webkurs om våld

*Insatsområde: Kunskap om våld*

#### Beskrivning av aktivitet

Som en del av ett regeringsuppdrag har Länsstyrelserna, Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) och Socialstyrelsen utvecklat en webbkurs som ger grundläggande kunskap om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Syftet var att ta fram en webbaserad basutbildning till stöd för kommunernas kompetensutveckling inom området våld i nära relationer, men redan från början utformades kursen för att kunna användas även av andra som behöver grundläggande kunskaper om våld (<https://webbkursomvald.se>).

Exempel på innehåll:

- Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer samt kännedom om vad särskild sårbarhet kan innebära
- Våldets omfattning och bakomliggande orsaker
- Våldets uttrycksformer, mekanismer och konsekvenser för den som utsätts och för barn som lever med våld
- Samhällets ansvar med fokus på att ställa frågan om våld.

*Syfte:* Syftet med aktiviteten är att sprida kunskap om våld i länet och hos rådets aktörer.

*Önskat framtidstillstånd:* Att Uppsala län och rådets aktörer har en hög grundläggande kunskap för att kunna förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor.

*Aktiviteter:* Att sprida Webbkurs om våld i länet samt att rådets aktörer sprider webbkursen inom sina respektive verksamheter.

*Förväntat resultat:* Goda kunskaper om våld i Uppsala län och hos rådets aktörer.

## Samordnande aktörer

NCK och Länsstyrelsen i Uppsala län

## Deltagande aktörer

Samtliga

## Styrdokument och källor till grund för arbetet

- Regional utvecklingsstrategi och Agenda 2030-strategi för Uppsala län 2021–2024
- Regional strategi för jämställdhet 2018–2022
- Tillsammans mot brott – ett nationellt brottsförebyggande program
- En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken samt spel om pengar 2022–2025
- Nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor
- Regeringens handlingsplan mot prostitution och människohandel
- Regeringens åtgärds paket för att intensifiera arbetet mot mäns våld mot kvinnor
- Nulägesanalys RUS
- Liv och hälsa ung
- Regiondatabasen, Supercross